

OBIETNICA (1932) sb f

o oraz a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie), -e- (117), -é- (4); -e- : -é- MurzNT (3:4).

sg N obietnica (163). ◇ G obietnice (225), obietnicy (2); -e:-y Leop (3:1), BielKron (22:1); ~ -e (19) (w tym 1 r. błędnie -é, -(e) (205). ◇ D obietnicy (36), obietnic(e)j (1) Mącz. ◇ A obietnicę (148). ◇ I obietnicą (40). ◇ L obietnicy (47). ◇ V obietnico (1). ◇ pl N obietnice (201). ◇ G obietnic (424). ◇ D obietnicám (102), obietnicóm (16), obietnicám (1); -óm OrzRozm, Mącz, BiałKat, GrzegŚm, KuczbKat, BiałKaz, KochPs, SkarŻyw, SiebRozmyśl, SkarKaz (2), CzahTr (2); -ám; -óm BielKron (2:1), RejAp (5:2); -ám: -ám SeklKat (5:1); ~ -ám (87), -(a)m (15); ~ -óm (3) Mącz, BiałKat, SiebRozmyśl, -om (1) KochPs, -(o)m (12). ◇ A obietnice (284). A pl zamiast A sg obiétnicé (1) MurzNT. ◇ I obietnicami (118); -ami (117), -ámi (1); -ami: -ámi SzarzRyt (1:1). ◇ L obietnicách (122); -ách (63), -ach (44), -(a)ch (15); -ách KromRozm I, KromRozm II LubPs (2), LeszczRzecz (2), RejAp (7); -ach OpecŻyw, RejPs (2), KrowObr (3), BibRadz (3), Mącz, WujJud (3), BudBib, SkarŻyw (4), CzechEp, LatHar, KołakSzczęśl, WujNT (4), SarnStat, SkarKaz, CiekPotr; -ách : -ach RejPos (42:1), RejZwierc (2:1), Strum (1:1), CzechRozm (3:9), KochPs (1:2), ArtKanc (1:2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Wyrażenie gotowości lub chęci zrobienia czegoś, co najczęściej jest dla kogoś pożądane i czego ktoś może się spodziewać, gdyż mówiący może to zrobić; przyrzeczenie [w tym: o obietnicach Boga mówiących o karach za grzechy (wyłącznie u Reja) (45)]; *promissum* Mącz, Calep, Vulg, PolAnt, JanStat, Cn; (re)*promissio* Modrz, Vulg, PolAnt, JanStat, Cn; *pollicitatio* Modrz, Calep, Cn; *pollicitum*, *receptum* Calep, Cn; *sponsio* Calep, JanStat; *stipulatio* JanStat, Cn; *votum* Mącz, PolAnt, Cn; *eloquium* Vulg; *verbum* PolAnt; *vadimonium* Cn [w tym: czyja [= kto uczynił] (1114); *pron poss* (624), G sb i *pron* (135), *ai poss* (355)] (1843) : Z boiázni obietnice nie ważą. BierEz N2v; Vítały oczy moje w obietnici twej [Defecerunt oculi mei in eloquium tuum]/ mówiącz y kiedyłz mię pociefzych [!]. WróbŻółt 118/82, A.: Z6v, ee2v, ee5v, ee6v, oov, oo2v, oo6, pp2; Alem ia przed fie ítał mocnie w obietnicách twoich RejPs 44v, 122, 133v [2 r.], 153v, 183v, 198v, 214; RejRozpr Cv, D2; SeklWyzn f2v; SeklKat F2v, S; RejKup 6; obietnice Ewangeljiéi świętyi/ na wśzyftki się ludzie ściągają MurzHist F2, L, Lv, O2v; Drudzy zaś/ vbośłzłé gorzyi niłz pfy všiebie maią/ Trzeci wnadzieię obietnic pańlkych źle czyniąč/ obiétnic odpádaią. MurzNT 11, 11; KromRozm II f2, f2v [2 r.]; Diar 21, 47; GliczKsiąż B3v; Obietnicá mocna/ choć ocyec mátká opuści/ ále Pan nigdy. LubPs G2v marg, Y2, Y3v, bb, cc2v; GroicPorz tv; KrowObr 87, 142; RejWiz 55, 184 marg, Dd3; Boć wam potrzebá ćierpliwości: zebyście wołą Bożą czyniąč/ odniefli obiethnicę [ut voluntatem Dei facientes reportetis promissionem]. Leop Hebr 10/36, Eccle 5/3; LeszczRzecz A5v, A6v; BibRadz I 3v marg, Gen 13 arg, I 91 a marg, Is 26 arg; OrzRozm E4v [2 r.], L4v, O2, P2; Iuż miał Adam vmrzeć zá rázem y w proch lie obroćić [...] by go był Pan obietnicą fwoią z łálki íwey nie włkrześił znowu BielKron 2; piękne obietnice wásze íą y wierzymy łłowom/ ále wždy lepiej to pewnością obwárowác BielKron 108v, 13v [4 r.], 71v, 130v, 305v; Mącz 227a, 508a; Prot D3v; RejAp 39v, 41, 104v, 137, 150 (10); Tym więcey my wśzytcy w.m. zoftánienim powinni/ im więłsza będzie vcżynność w.m. niż obietnicá. GórnDworz Gg8; A kogożby tedy takie łłowá nie zówabiły? [...] Ano ile ich znaydziefł/ wśzędy łalkáwe á miłóściwe obietnice w nich. RejPos 145, 3v, 6, 12v, 32 [2 r.], 32v (51); BiałKat 26, 248v, 257 [2 r.], 313v; GrzegŚm 1; RejZwierc 43, 89,

169, 235; *WujJud* B5v, 3v, 78v, 162v, 220 [2 r.]; *WujJudConf* 220, 220v; *RejPosWstaw* 41v, [41³]v; *BudBib Deut* 12/6, *Prov* 20/25; *BudNT* Ii8v; *CzechRozm* 25, 27, 30, 30v [2 r.], 75 (23); *ModrzBaz* 124v; Niech prawda twoja na wieki y obietnice twoje płyną od narodu aż do narodu *SkarJedn* 152; ty obietnicę swoją Skutkiem zawždy prześiężesz: tyś mnie/ [...] przywrócił siły/ Które prawie zgály były. *KochPs* 201, 201; *SkarŻyw* A5v, 4, 136, 143, 207 (9); *StryjKron* 240; *CzechEp* 33, 220, 269, 296, 297, 302, 306 [2 r.]; *NiemObr* 37 [2 r.]; *KochPam* 84; *PudłFr* 49; *ArtKanc* B19v, L11v, M18; *ZawJeft* 37, 42, 48; *ActReg* 31, 39, 58, 89, 128; *Calep* 817b [2 r.], [859]a, 898b, [1000]b, 1007a [3 r.]; *GrabowSet* Y2; *LatHar* 39, 287 [2 r.]; Nie odwłaczać Pan obietnice iako niektorzy mniemają *WujNT* 2.*Petr* 3/9, s. 3, 343, 440, *Rom* 9/4, 15 *arg* (15); *WysKaz* 10; przy wyrzeczeniu/ obietnicy/ y wczynieniu przysięgi/ y przy innych wżyfłkich y kożdych zołobną obietnicách [*byłem oblicznie*] *SarnStat* 1107, 863; *WitosłLut* A4; *PowodPr* 16, 60; *SkarKaz* 312b, 552b; *VotSzl* B2; Tve obietnice odmiany nieznią/ Y światłem prawdy fercą wtwierdzają *SzarzRyt* A3v. *Cf z obietnice czyjej od kogo.*

obietnica czyja [= komu złożona] [*w tym: G sb ipron* (9), *pron poss* (7), *ai poss* (4)] (20): Kto syc od kołcyoła odłącza/ ku cudzołożnicy syc przyłącza/ od obietnic kołcyoła odpada *KromRozm III* F4v; *LubPs* Bv *marg*; *BibRadz* I 73v *marg*; przeto proźę rącz wípomonać na obietnice oycow náleznych/ ktorymeś przyrzekł przywieść ie do zymie płynącej miód y mleko. *BielKron* 30v, 30v; *RejAp* 157, 178v, Ff4v; *RejPos* 2, 77v, 100v, 163v, 222 (8); *RejZwierc* 140; *BudNT Rom* 15/8; *WujNT Rom* 15/8. *Cf z obietnice czyjej od kogo.*

obietnica do kogo (2): Bog w Synai czyni nápominanie y obietnice do ludu. *BibRadz Ex* 19 *arg*, *Is* 41 *arg*.

obietnica od kogo (32): miałcz wtym dobrą nadzieie yłł gdy iem wpotrzebach ych braczką pomocz obietnicze od korony, ze ony thełł pomocz wedlie na więthłły moźnołczy łwy Coronie odmawiacz niemogą *ConPiotr* 34v; *BibRadz Gen* 8 *arg*; *RejPos* 168, 172, 319, 349v; A co takich miłościwych obietnic iego mamy od Prorokow na fwiąt wywołanych/ y vłty iego fwiętami połwiadczonych/ á ktoby ie wyliczyć mogł. *RejZwierc* 5; *GostGospSieb* +4v. *Cf »obietnica od Boga«, »obietnica od Pana«, z obietnice czyjej od kogo.*

obietnica czego (48): *WróbŻołt* P5; A my pámiętając na obietnice przymierza twego pokorniechmy to ćierpieli *RejPs* 66v, 171v [2 r.]; *MurzNT* 58v; Obietnicą odpułzczenya grzechow/ kthora przyść myála hoynie na wierny kołcioł *LubPs* Gv *marg*, 13 *marg*, M3 *marg*, 02v *marg*; *Leop ZZ*; Obietnicą tych wod zamyka w łobie wody obiecane przez Kryłtuła *BibRadz* I 371b *marg*; Od ktorego [*od Boga*] łtála się iemu obietnicą pokoiu. *BibRadz Gen* 8 *arg*, I 2d *marg*, *Gen* 15 *arg*, I 33d *marg*, 73c *marg*, *Hebr* 9/15; *BielKron* 179; *GrzegRóżn* M2v; *RejAp* 2, 87, 125v; *RejPos* 309, 313; *BiałKat* 53v, 186, 256 [2 r.]; *GrzegŚm* 39; *RejPosWstaw* [21²]v, [41³]; *BudNT* 1.*Tim* 4/8; *CzechRozm* 260; *SkarŻyw* 503; Kieyłtut [...] był poimány wten czas/ á obietnicą ochrczenia z więzienia się wykrcił. *StryjKron* 437; *CzechEp* 309; *WujNT Act* 2/33, *Gal* 3/14; 1.*Tim* 4/8, *Hebr* 4/1, s. 772 *marg*; *PowodPr* 13, 16 [2 r.]; *SkarKaz* 552b. *Cf według obietnice czego; za obietnicą kogo, czego.*

obietnica do czego [= czego] (1): A toć łnadź będzie napilnieyła iuż na tey drodze tego wędrowania twego/ ábyś się pythał co naprołciey drogi do Pána łwego á do onego wdzięcznego mieyłca łwego/

do kąd cie iuż pewnie wiedzie powinność twoiá á prawie iuż mařz iáko pewną obietnicę do niego. *RejZwierc* 173.

obietnica komu (30): *WróbŻółt* gg5; *RejPs* 122v; *LubPs* Cv marg, Ev marg, Hv marg, H2v marg, P5 marg (13); *Leop Act* 2/39; *BibRadz Ioann* 14 arg; *RejAp* 6v, 24v marg, 186v, Ee2v, Ff2v; *RejPos* 263v, 295, 297v, 310v; *CzechRozm* 118; áby wedle łáki byłá gruntowna obietnicá wřzytkiemu plemieniowi *WujNT Rom* 4/16; *SiebRozmyřl* K3v. Cf *według obietnice komu*.

obietnica na co (1): Zadna rzecz pořpolita ná fwoię Monárcią y wytrwanie obietnice Bożey nie ma *SkarJedn* 204.

obietnica za co (6): *LubPs* D2v marg, G marg, Lv marg, L2v marg; Wielkie obietnice zá máłe godności nářze *RejAp* Ff3, 119v.

obietnice o kim, o czym (106): *WróbŻółt* ee6v; *SeklKat* Q, Qv; *KromRozm II* t; *GliczKsiąř* B3; Nadobna obiethniczá o przyřzłym zbáwicyelu Kriřtufie Pánie. *LubPs* N6 marg, N5v marg, T4 marg, Z2v marg, aa4 marg, cc2v marg, dd6v marg; Y owřzemci ná wřzytkim/ błogofłáwić będye. O czym iego obyetic/ w piřmiech pełno wřzędzye. *RejZwierc* l?3v; *BibRadz Ps* 59 arg; *BielKron* 13v; *GrzegRóżn* E2v; *RejAp* BB4, 1v [2 r.], 177, 177v, 192; *RejPos* 1v, 12v, 14v, 32, 35v (27); *Grzegřm* 9; *RejZwierc* 82v, 124v, 128v, 131 v, 196v; Obietnice o rzeczách niebieřkich/ á zwłářczá o wiecznym řywoćie w řtárym zakonie iářne niebyřly/ ále pod figurá y znamieniem tylko *WujJud* 79v; *WujJudConf* 55v, 104; Obietnicá o cudowczymieniu [!] [dana przez Chrystusa wierzącym] nie byłá powřzechna. *CzechRozm* 190 marg, 22v, 25 v, 40v, 45v, 47 (26); *Skarřyw* 2 [2 r.], 262, [282], 285, 346 [2 r.]; *CzechEp* 149, 250, 300, 309, 311 (8); *NiemObr* 39; *WujNT* 407 marg, 450 marg, 469 marg', *SkarKaz* Oooob; *SkarKazSej* 670a.

Ze zdaniem przydawkowym referujácy m treřć [iř (125), ře (8), jako (2); w tym z przytoczeniem (15)] (138): iřch oytzowie mieli obietnicę/ iř bóg ich onym miáł poliátz z nieba řwięć⁸⁰ řwego *OpecřywList* Cv; *WróbŻółt* ee5, oo2v; *SeklKat* S, V3v, Xv; *KromRozm III* K6v; *Diar* 84; Obietnicá iáko pan wierne řwe w wielkiej obřitořci wřzytkie⁸⁰ chowáć raczy. *LubPs* S5 marg, H2v marg, H3 marg, H4v, Lv marg (18); *GroicPorz* pp4; *RejWiz* 14; *BielKron* 14; oná wdzięczná á nie odmienna obietnicá Páńřka nigdy ich mináć nie moře: Iř będyecie řádzić zemną wřzytki narody řwiátá tego. *RejAp* 33v, 2v, 20v, 48, 61v, 70 (16); *RejPos* 14v, 28v, 32, 35v, 55 (70); A kogo mořeřz rátuř czym mořeřz/ [...] bo mařz zá to pewną obietnicę Páńřką/ řeć zá to tyle troie nářrodić y nářporzyć obiecał. *RejZwierc* 35v, 57, 86, 128 [2 r.], 140, 141 (10); *KarnNap* A4v; *SkarJedn* 151, 205; *Skarřyw* 2, 284; *CzechEp* 151; *ArtKanc* A10; *GostGospSieb* 4v; Y wzięł obietnicę/ ře miał być Oycem nie tylko řydw/ ále wřzytkich narodow/ ktorzy nářláduiá wiáry iego. *WujNT* 534, 463, 505; táką im obietnicę řpuřcił: iř modlitwy w imię řyná iego vczynione/ wyřłucháć/ y dáć to chce o co go prořim. *SkarKaz* 455a.

cum inf (2): ábowiem to řá zdawná obietnice twoie vpáđęgo wřpomáć *RejPs* 100v; táką miał obietnicę/ vmrzyć/ zmartwychwřtháć/ y řieć ná párwicy Bożey. *Grzegřm* 35.

W połączeniach szeregowych (39): *RejPs* Ff4v; *LibLeg* 10/150v; *LubPs* Bv marg; I cořz gániřz y řromoćiř nářze řluby/ obietnice/ y przyřięgi? *KrowObr* 141, 141, 143v [2 r.], 216, 241v; *BibRadz I* 1; *RejAp* 88v; *RejPos* 101, 148v, 159v [2 r.], 164, 168 (18); *CzechRozm* 221 v; Lecř iefłiřeby řię

ták tráfiło/ żeby Hetman ná ten čás pieniędzy niemiał/ tedy dobrotliwością/ dobrą nadzieią/ á obietnicami [*benevolentia, spe, promissis*] żołnierze máią być w powinności zadržymáni *ModrzBaz* 118v; *SkarŻyw* 283; *StryjKron* 110, 712; [*poddane*] Ziem/ miaft/ y mieyfc od wšelkiéy wierności/ przysięgi/ obowiałku/ poddańftwá/ y którýkolwiek obietnice przez ninieyfy lift czynimy wolné [*ab omni fidelitate, iuramento, omagio, subiectione et qualibet sponsione praesentium tenore absolvimus JanStat* 870] *SarnStat* 1091, 881, 979, 1081, 1107.

W przeciwstawieniach: »obietnica ... pogroźka (7), napominanie (*a.* upominanie) (6), groza (3), (sroga) pomsta (2), przegroźka, przekłęctwo (2), skutek (2), srogość (2), groźba, plotka, pożytek, straszliwa sentencyja, wypełnienie, zysk« [*w tym: przekłęctwa a srogości (1), srogości a pomsty (1), zysk a pożytek (1)*] (29): Tu prorok ftraźliwą sentencyą wydał wfty pańskimi ná ty ktorzy fą przełożeni ná ziemi á wćikáią fady nędznego/ y falkáwą też obietnicę tem ktorzy by fie wtem cnotliwie zachowáli. *RejPs* 122v; *MurzHist* M2; *LubPs* K2v marg; Y przydaie tu obyetnice y pogroźki ktore fą w pirwzym przykazaniu. *LubPs* S4; *RejZwierz* 123v; obietnice posłufznych y przekłęctwá nieposłufznych zakonu. *BibRadz* I 73d marg, *Ex* 19 arg, I 353v [2 r.]; niepodeymie fye tego [*królowania w Polsce*] żaden/ [...] ktorzyby nie obietnicą tylko/ ále fktkiem dofyć czynić temu chciał. *OrzRozm* T2v; *BielKron* 315v; Waźnieyfe v niego ledá błáhe czącźko fwiátá tego/ álbo iáki máły przeftrażek iego/ niżli ták hoyne obietnice Páná thego/ z nierozmierzonych fkarbow iego/ álbo ty pogroźki iego. *RejAp* 2; fprawuy fie wedle Krześciáńfkiey powinności fwoiey/ więcey fobie wważywfy ty fwięte obietnice iego/ niżli márnny zysk á pożytek fwiátá tego. *RejPos* 194; A dla tego ty fłowa pociefzliwe Páná fwego tu fobie zá fundáment wfpominámy/ [...] wiedząc to co nam zá obietnice roftá s tego od Páná náfzego wiernym iego: á co thez zálię zá frogości á zá pomfty niewiernikom iego. *RejPos* 263; ftyfzyfz/ iákie obietnice á iákie błogofławieńftwá thym wiernym fą obiecáne y zállubione: A iákie przekłęctwá á frogości niewiernym *RejPos* 278, 130, 160v, 189, 219v, 222v, 273v; piérwéy była obietnicá/ á pothym wypełnienié. *BiałKat* 296; *GrzegŚm* 13; o nędzny oczekawáczu wfpomożenia od, tego fwiátá omylnego/ dla ktorego gárdziłz głófem a vpominániem Páná fwego/ a pewnieyfmie nierowno obietnicami iego. *RejZwierc* 258y, 36v, 256v [2 r.]; *CzechRozm* 144; *SkarŻyw* 68.

W porównaniach (2): Obietnice Páńskie iáko frebro przepłáwione. *LubPs* Ev marg; wnet weźmie onę obietnicę Páńfką iáko cukier lodowáty *RejAp* 89.

Przysłowia: Ego spem praecio non emo, Ná obyetnicę funtów nie kładą. *Mącz* 102c.

Pollicitis dives quilibet esse potest. Obietnicami wšelki może być bogáty. *Mącz* 340c.

W charakterystycznych połączeniach: obietnica apostolska (2), błogofławiona (2), dobrowolna, dworska, dziwna (10), głupia (3), gruntowna, hojna (10), istotna (3), jasna (6), jawna, krolewska, listowna, litościwa, łaskawa (16), miła, miłościwa (25), mniska (3), mocna (25), nadobna (7), niemądra, nieskończona, obfita, piękna, powszechna (5), poźądliwa, prorocka (7), Salomonowa, sławna, sroga (5), stała, stateczna, straszliwa (2), szalona, świecka, wdzięczna (33), wielka (16), zacna (6), zbawienna (2), znamienita (4), z wiary (3); chwycić się obietnice; mieć pociechę z obietnice; odpadać (od) obietnice (2); zabłądzić od obietnic; obietnicę fundować, gruntować, hamować, inaczyć, odnieść (odnosić) (na sobie) (6), odwłaczać, przypominać (5), rozciągnąć (3), (wz)gardzić (3); mieć wzgląd na obietnicę; pamiętać ((wś)pomnieć) (na) obietnicę (18); rozpominać (na) obietnicę (4); spuszczać się na obietnicę (5); obietnicą

być ohdarzon, być oszukan, być wzruszony; obietnicą pobudzić, przyciągnąć, ubogacić, zatrzymywać; omieszkać z obietnią; sadzić na obietnicy, uczynić (a. założyć) przymierze w obietnicy; wiarę dzierżać w obietnicy; zawisnąć w obietnicy; (zo)sta(wa)ć przy obietnicy (3); nie lubi się [komu] obietnica; ściąga się [do kogo, czego] obietnica (14).

Frazy: »wniwech się obrociła obietnica« [szyk zmienny] (3): *RejPs* 112v; *RejPos* 142; Bo ielli ci ktorzy ią z zakonu/ dziedźicmi ią: tedyć prozna zołtála wiárá/ y wniwech ię obrociłá obietnicá [abolita est promissio]. *WujNT Rom* 4/14.

»obietnica się stała [komu], obietnicy dosyć się stało« = (re)promissio facta est *Vulg*, *JanStat* [szyk zmienny] (6:4): [Maryja] uylła ípathryach [!] íkrolow íkfyążąth czternaszczce [...] od abrama ktoremu íyą ítala obyethnycza *PatKaz III* 108; Odpowiedz daną Soboczskiemv pylnye przeczithay a domawiyay íą aby íą obiethnyczam dołzicz sthalo *LibLeg* 7/104v; *Diar* 35; *LubPs* T4v marg; *CzechEp* 306; *KochFr* 17; Y my opowiedamy wam tę obietnicę ktora íę oycom sítála [repromissio facta est]: że íą Bog wypełnił dźiatkam náłzym *WujNT Act* 13/32, *Rom* 4/13; *SarnStat* 882; *SiebRozmyśl* K3v.

»(wy)pełni(a)ły się obietnice« [szyk zmienny] (9): *RejAp* 24v, 171; A kthemu áby íe były wypełniły záflubione Páńskie obietnice: ktorych Abráám/ íáko pímo íwiádczy/ przez ítałość wiáry íwey dołtąpił *RejPos* 138, 115, 180v, 265 [2 r.], 277, 345.

Zwroty: »na obietnicach [kogo] chować« = mieć obietnicami (3): *RejPos* 335; Na obiethnicách mię niechowa/ w káżdey mi íye rzeczy ziścił *Strum Rv*, Q4v.

»cieszyć się, (po)cieszyć [kogo] obietnicami« = *requiesceve in sermone Mącz* [w tym: iż (6)] [szyk zmienny] (20:8): *Diar* 68; *LubPs* bb marg, bb4 marg; Tu Pan miłofierdzie íwe oznáymuie/ á íiefzy Adámá z żoną obietnicą plemieniá przyszłego. *BibRadz* 12d; *Mącz* 342a; *RejAp* 2, 45v, 59, 192; *RejPos* 43, 133v, 167 [2 r.], 224, 251 (11); *RejZwierc* 57, 68v, 87, 150v; *RejPosWstaw* 110v; *CzechRozm* 96v; obietnicami íę íego pewnymi íiefzył: a íáko tárczą od tych ítrzał wiárą íę S. zákládał. *SkarŻyw* 56; *SkarKaz* 552b.

»dokończyć obietnic, skończyć obietnice; obietnice koniec wzięły; koniec uczynić obietnicam, w obietnicach; dokończone obietnice« [szyk zmienny] (3:3;3;1:1;1): krzyknął wízytek zbor niebiefki/ wefeląc íe á rádując íe s tego iż iuż Pan dokończyć chce onych obietnicz pociefzliwych wiernym íwoim *RejAp* 97, 87v; *RejPos* 2, 18, 297v, 303, 349v; IEzus íeft Mefyáfzem/ w ktorym obietnice BOże koniec wzięły *CzechRozm* 145, 143, 169v; Bo tyło do czáfu trwał [Stary Testament]/ poki íę obietnice o Mefyáfzu nie íkończyły *SkarŻyw* 2; *CzechEp* 307.

»dostąpić obietnic« (1): Ktorzy [patryjarchowie i prorocy] przez wiarę zwalczyli kroleśtwá/ czynili ípráwiedliwość/ dołtąpili obietnic [adepti sunt repromissiones] *WujNT Hebr* 11/33.

»iścić [=spełniać] obietnice« (1): Íák wiernie obietnice íścíłz twoié: Ták íye téz íiefzyłz/ kiedyc człowiek íwoié Dáie ofiary/ tobie náznáczóné *ZawJeft* 19.

»iścić (a. upewnić) w obietnicach (a. obietnicami); ist (a. pewny) z obietnic; uiszczon(y) (a. upewniony) obietnicą; pewien obietnic; pewny w obietnicach« [szyk zmienny] (7;6;6;4;1): *OpecŻyw* 174v; pewny bądacz zobyethnycze chwałą dawízy bogu wdom íwoy do galylegey íyą wroczyły gdzye podluk malzeństwa paⁿną maryą począły *PatKaz III* 106; *Diar* 85; Ale cie tho pewnie ominąć nie może/ gdyż tho Pan pewny íeft w obietnicach íwoich. *RejAp* 25, 159, 177v; *RejPos* 76v, 159v,

212, 222v, 257v (11); A być pewien obietnic od Páná swoiego/ Ktore podał śwym wiernym z miłofierdzia śwego *RejZwierc* 271, 133, 150v; *KarnNap* A4v; *GostGospSieb* +4v; Twemi ia/ Pánie/ będąc vpewniony Obietnicami/ [...] Ludzkiey chytróści/ áni groźby [!] frogiey Bać śie nie będę *SzarzRyt* B, B.

»mieć obietnicę« = (re)promissionem habere *Vulg, PolAnt* [w tym: od kogo (12)] [szyk zmienny] (65): *OpecŻywList* Cv; my ié [sakramenty] téż możem poczytać nieiako za ceremonjé [...] które téż mają obiétnicé [!] łalki i miłofierdziá od pana przydaná *MurzNT* 58v; *Diar* 84; *GroicPorz* pp4; *KrowObr* 112v, 149v; *RejWiz* 51v; *Leop* 2.Cor 7/1; *BibRadz* I 353v; *RejAp* 46v, 119v, 176; *RejPos* 1v, 28v, 35v [2 r.], 36, 55 (22); *GrzegŚm* 35; *RejZwierc* 5, 35v, 82v, 88, 128 (8); Wiemy to dobrze że Małżeńśtwo dobre y od Bogá ielś [...] ále téż wiemy/ że śtan czyśtości lepśzy ielś y zacnieyśze ma od Boga obietnice. *WujJud* 211; *RejPosWstaw* [21²]v, [41³]; *BudNT* 2.Cor 6/19 [7/1], 1.Tim 4/8; *CzechRozm* 25v, 179; *KarnNap* E3; *SkarJedn* 204, 205; máiąc iuśz obietnicę Bożá/ ktorey wwierzył przez ono widzenie: przedśie áby mu śię ziściłá/ dobremi śię wczynkami do te^{go} przyczyniáć chćiał. *SkarŻyw* 347; *ActReg* 168; *WujNT* 68, 505, 2.Cor 7/1, 1.Tim 4/8, *Hebr* 1/6; Izmáel miał obietnicę błogofławieńśtwá docześnego *PowodPr* 13, 16, 80; *SkarKazSej* 669b, 670a.

»mieć nadzieję w obietnicy; nadzieja w obietnicy« [szyk zmienny] (5;1): zvpęlnym fercem śie do pana boga nawrocimy/ w iego obietniczach/ y miłofierdziv nadzieję máiąc zvpęlná *SeklWyzn* f4v, b3; *BielKron* 14; *RejPos* 71v, 142v, 227v.

»mieć [kogo, co] z obietnice« [szyk: zmienny] (5): *RejPos* 181v, 292v; *RejZwierc* 5, 59v; [Abraham] niemiał nic po Bogu/ wczym by śię kochał/ iáko w śynie onym/ ktorego miał z obietnice w tákiey śtárości/ y ták go długo czekał *SkarŻyw* 285.

»nad obietnice obiecować« (1): śluchay co then Pan/ iuśz nád ty wizytki obietnice/ tym to vpáđłym ludzyom prácuiącym tu w tych ciemnościach/ obiecować raczy *RejPos* 176.

»namawiać (a. namówić), przywabić obietnicą« [szyk zmienny] (2;1): Acźkolwiek był Iágiełło miał dáwać pomocy wśzelkie Keyśtutowi/ wśzákże nie dał/ ielścze obietnicami námowił miefzczány Wileńskie iż mu miáśtho podali *BielKron* 380, 107v; *StryjKron* 482.

»obietnicę obiec(ow)ać (a. ślubować itp.); obietnicą obiecować; w obietnicach obiecać; obietnica obiecana (a. zaślubiona itp.)« = sponsione promittere *JanStat; votum vovere Vulg, PolAnt* [szyk zmienny] (34;6;1;10): [posłał im anioły] aby wśtyśłáwśły śłowa anielśkié/ zgodne z śłowem Iezufowy^m/ byli pewnieyśły obietnice ijm obietzané. *OpecŻyw* 174v; *RejPs* 112v, 158v, 199; *SeklWyzn* f2v; Rozwaz ze v śiebie ti znamięnite obietnicze/ ktore pan Bog obieczie tim ktorzy/ wyznawaią ymię iego *SeklKat* F4v; *KromRozm* I A5; Przypomnyenie obyethnic ktore Pan przyrzekł/ ku ofwyceniu wiernich w krewkości ich. *LubPs* H4 marg; Ia ielśtem Bog Bethel/ gdzieś pomázał kámień/ y obietnicęś mi flubił. *Leop* Gen 31/13; *BielKron* 13v; A coź to czynić pokuthę moy miły Pánie? [...] rozmyślic śobie śtrách á frogóśc obietnic iego/ ktore ná rozlicźnych mieyścach nieomylnie grześźnikom obiecał/ y záwźdy ie wypęlniał. *RejAp* 19v; *RejPos* 54, 75v, 89, 111v, 132v (30); *RejZwierc* 37; Y obiecał Iáákob obiethnicę *BudBib* Gen 28/20, *Deut* 12/17, *Ier* 44/25; *CzechRozm* 118; Tám obietnice tobie pośzłubioné Będą iśzczoné. *KochPs* 92; *ArtKanc* P6v; Króleśtwu/ y obywałelóm Polśkim mocną wiárą y niezgwałconą

obietnicą obiecaliśmy/ y przez niniejszy list obiecujemy wzytką mocą y siłami przeciwko naidzdom którzykolwiek ludzi przy nich itac *SarnStat* 993, 994.

»obowiązać się obietnicami« (2): nález miły Pan pokutę świętą wstawił/ y obowiązał lie nam obietnicami wielkimi *KarnNap* C3; aby Królestwo nález Polkie w dobrym itanie mocno trwało/ ná tofmy lie obietnicami/ ípifki/ y Przywileymi nálezmi Szlachcie Królestwa Polkiego obowiązali [*Licet alias promissionibus instrumentorum seu privilegiorum ... fuisset obligati JanPrzyw* 3] *SarnStat* 881.

»obietnicę oddać [= spełnić]« = *vota reddere PolAnt* [szyk zmienny] (5): Pomodliłz lie do niego á wysłucha cię/ á obietnice twoie oddař [et vota tua reddes]. *BudBib Iob* 22/27, *Ps* 116/14, 18, *Prov* 7/14; Boże mocny gdyby to w nálezý woléy było/ Nieoddąć obietnice żeby íye godziło *ZawJest* 39.

»odmienić obietnice« [szyk zmienny] (2): A pan bog teř obaczywłfý nieftałość ich odmienić iem teř raczył obietnice swoie *RejPs* 158; *LubPs* hh5.

»obietnicą niepewną odprawić« = *zbyć* (1): yako ono Piałtunka rořkwilone dziecko cieřzi tak go teř wcielzono/ obietnica yakas niepewna odprawiono *PaprUp* G3v.

»od obietnice odstępować« (1): Duchowni/ ktorzy czyřłość íwą Bogu obiecáli/ bárzo grzeřzą/ gdy od íwey obietnice odstępuią. *ReszPrz* 59.

»okaz(ow)ać (a. obwoływać, a. objawiać) obietnice; ukazują się obietnice; objawione obietnice« [szyk zmienny] (9;1;1): *LubPs* C3v; *BielKron* 73v; [*Pan Bóg*] prořtaczki [...] każe przywodzić do domu íwego/ á każe ie przypađzić/ tho ietf/ obwoływać im íwięte obietnice swoie/ á niewdzięcznikom frogie pomfthy íwoie. *RejPos* 160v, 221v, 267, 293v; *RejZwierc* [28³] [2 r.], 182v [2 r.]; *LatHar* 284.

»obietnicami okupić« (1): Stárzeye lie drugi przez żony włafney/ á przedlię miłofnicę będye myał. Vmrzeli mu thá/ drugą łobyie námowi/ á pyenyądzmi y obyeticami okupi. *GliczKsiąř* P.

»omylić obietnicami, na obietnicy; omylna obietnica; omylność w obietnicach« [szyk zmienny] (1:1;5;1): *RejPs* 132v; Ale iefliže ia ná they obietnicy Krolá lego Miłofć Páná nálezego miłofciwego omylę/ niech przed oczymá wřzey Korony Polkiey ná pal wbit będe. *OrzList* i2; *BielKron* 107v; Pámieřayze teř/ [...] iż nigdy nie łą omylne obietnice Páná twego. *RejPos* 173, 162v, 239v [2 r.] 335v.

»otrzyma(wa)ć, dostać, odzierać obietnicę« = *accipere repromissionem Vulg* [szyk zmienny] (3:1:1): *RejAp* 41; *CzechRozm* 194; Czyniący wolą Bożą, otrzymawáią obietnicę żywotá wiecznego. *WujNT* 772 marg, 6, *Hebr* 11/13.

»Panu Bogu przez obietnicę poślubić się« (1): Co się teř ná ony ludzie ściąga/ ktorzy się Pánu Bogu przez obietnicę poślubiáią/ á Potym iey niepełnią. *KuczbKat* 290.

»(po-, u)twi(e)rdzić (a. utwierdzać) obietnice, obietnicami, w obietnicach, obietnic; utwi(e)rdzone (a, potwi(e)rdzone) obietnice; utwirdzony (a. potwierdzony) obietnicami, w obietnicach; potwierdzenie obietnice« = *confirmare vota a. promissiones Vulg, PolAnt* [szyk zmienny] (8:7:3:2;4;1:1;2): WIdzätz kfiąřeta kaplańfcy teyto dziewice dziwny wćzynek/ iijze iey vmyřł w obietniczach ietf potwierdzoⁿ/ a Moijzeřs prikázál aby kařdy to ípełnil tzo bogu flubił. *Opecřyw* 4; *RejPs* 154; *Leop Gen* 22 arg; [*Izajasz*] obraca rzecz íwą do Żydow aby ie wtwierdził w obietnicách Bořych. *BibRadz Is* 48 arg, *Gen* 22 arg, 28 arg; tu ie Duch íwięty práwie chciál wtwirdzić pociefzliwemi obietnicami íwemi *RejAp* 96v, 41, 173; *RejPos* 16, 63, 75v, 87v, 89 (11); *BiałKat* 256;

RejZwierc 196v; *PAn* á Zbawiciel náfz ilekroć iedno zwolennikom fwym o śmierci swoiey nieiaką wzminkę czynić raczył/ tedy ich też zawnždy obietnicami fwemi ciełzyć á twirdzić nie omiełzkał *RejPos* 110v; *BudBib Ier* 44/25; Mowię lepak Iełufa Chriřtá że był sługą obrzeźania/ dla prawdy Bożej/ żeby potwierdził obietnice oycow [*ad confirmandum promissiones patrum*]. *BudNT Rom* 15/8; *SkarŻyw* 2; *StryjKron* 617; *WujNT Rom* 15/8.

»(powy)da(wa)ć, darować obietnicę; (po)dana obietnica; dany w obietnicach« = *promissum dare Vulg* [szyk zmienny] (13:1;11;1): A theż iż iemu dał pan bog obietnicę krolełtwa niebieskiego. *WróbŻółt* P5, 118/76; *KromRozm III* B4, G5; *GliczKsiąż* B3; *BibRadz I* 371 a; *GrzegRóżn* E2v; *RejAp* 56v, 61 v; *RejPos* 142 [2 r.], 281, 335; będziefz zawnždy chodził w bełpieczney náfziefi/ iż cie tho nigdy nie minie coć iefł w obietnicách Pánłkich dano. *RejZwierc* 128, 196v, 271; *WujJudConf* 55v, 79, 79v; *ArtKanc* A10, K2; Ale piłmo zamknęło wřzytko pod grzechem/ áby obietnicá z wiary Iełufa Chriřtułá byłá daná wierzącym [*ut promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus*]. *WujNT Gal* 3/22, s. 366, 407 marg, 2 *Petr* 1/4.

»obietnicę przełomie, przestąpić« (1:1): Ale dzifiá móy námileyłly gołpodinie przinękaią mie abyh ten flub ij tę obietnicę przefłąpiła *OpecŻyw* 6, 3.

»spuścić się (wszytek) na obietnicę« (2): Moi námileyłly Franciřzku/ profłzęcię opuść ten vpor [...] flpuść się wřzyłtek na obietnicę Bożá *MurzHist* F; *SkarKaz* 351a.

»uchodzić [= *zjednać*] obietnicami [kogo]« (1): Turcy vchodzili dáry y obietnicami Amezę fiełtrzeńca Skánderbegowego/ ktory [...] przyłtał do Turkow. *BielKron* 252.

»obietnicę (u)czynić, sprawić (a. sprawować) [*w tym: komu* (49)]; obietnica uczyniona« = (re)*promissio (facta) est Vulg, JanStat; promissum mittere PolAnt* (42:2;41): *RejPs* 154; *MurzNT* 11; *LubPs* Z5, bb; Ale mowi o obietnicách y flubiech kthore tznili Zydowie w łtárym zakonie *KrowObr* 141v, 141, 216; *BibRadz I* 1, 11c marg, *Ex* 19 arg, I 198c marg, *Is* 60 arg, 1. *Mach* 10/15; *Mącz* 369a; *RejAp* 1v, 20v; *RejPos* 32 [2 r.], 57v, 58, 102, 109 (16); *KuczbKat* 405; *BudBib Ier* 44/25 [2 r.]; nie máłz nic coby fie do niego ściągáć nie miáło: wedle náfznáczoney rády Bożej y obietnic ktore przodkom náfzym czyni! *CzechRozm* 25v, 33v, 40v, 45v, 47v, 80 (18); *SkarŻyw* 285; *CzechEp* 124, 151, 210, 285, 294 (14); *NiemObr* 39; *WerGośc* 238; *ArtKanc* K10v; *ActReg* 108; Abowiem wam obietnicá tá iefł vczyniona, y dźiatkom wáfzym *WujNT Act* 2/39, s. 3, 212, 450 marg, *Act* 26/6, s. 552, *Gal* 3 arg; *SarnStat* 1085. Cf »dla obietnice uczynionej«, »wedle obietnice uczynionej«.

»(u)czynić, udziałáć dosyć, wszelká pilność uczynić obietnicy; dosyć się stanie obietnicy; dosyć czynić obietnicą; dosyć uczynienie obietnic« = *evenit alicui verbum PolAnt* [szyk zmienny] (38:1;1;1;1): Prozba do pana o dofyc vczynienie obietnic. *RejPs* 154 marg, 80v, 121v marg, 223v, 224, 226; obietniczy wtym wielká pyłność uczynić, yakoby thełł ono [...] Lytewłkie Xielftwo na ych Seimie ku flpolnye wyprawie [...] przyzwoleło *ConPiotr* 34; *RejKup* o2, o3v; *Diar* 22; *RejWiz* 179; dáleko lepiej iefł nieflubowáć/ niżli flubowawłly obiethnicy dofyc nieudziałáć [*multoque melius est non vovere quam post votum promissa non reddere*]. *Leop Eccle* 5/4; *BibRadz Num* 11/24; *OrzRozm* T2v; krolowa czyniáć dofyc obietnicy/ połłá z innymi pány krolewnę Edwigę do Polłki *BielKron* 379v; *Mącz* 386a; *RejAp* 2v, 16v; *RejPos* 2, 2v, 101, 102, 114 (12); *BudBib* bv, *Esth* 14/5; *CzechRozm* 74v, 221v; *SkarŻyw* 107, 179, 252; *StryjKron* 472; *CzechEp* 151, 174, 175, 332; *SkarKaz* 40b.

»(u)wierzyć (a. dowierzać), dufać obietnicy; ufać, ufanie mieć w obietnicy; wierzenie, wierzący obietnicam; wiara w obietnice« [szyk zmienny] (57:17;1:1;1:1;1): żartownie mię nągrawiaią iż ia mocno dufam obietnicam twoiem. *RejPs* 178v; *SeklWyzn* g4v; *SeklKat* Q [2 r.], S, S3, V3, V3v [2 r.], Xv; *RejKup* cc3v; *MurzHist* S2; *LubPs* H4v, 02, Y3; *KrowObr* 55v; Pewniłmy tego/ bołmy vwierzyli obietnicam zacnego á Krzesćijánłkiego krolá *LeszczRzecz* A5v; *BibRadz* *2v, *6v, I 306b marg; kto zá was nam będzie ręczył/ nie mozem wálzym obietnicam gołym wierzyć/ gdyście nas iuz nie raz imi omylili/ fluby y przyłięgi fwoie w niwecz obroćili *BielKron* 108, 209v, 253y, 462v; Promissa alicuius sequi, Wierzyć czyim obietnicóm. *Mącz* 384d; *RejAp* 48, 179 [2 r.]; Ale mocnym obietnicam Pánłkim/ á oney nieomyłnej opátrznóści iego/ kto iedno mocno vfa/ nigdi nic áni záłzkodzić áni przekázic nie może. *RejPos* 326, 15v, 31, 58, 60, 67v (29); *BiałKat* 248v; *KuczbKat* 279; *RejZwierc* A6v, 67, 124v, 128, 128v (8); *BiałKaz* K3; *CzechRozm* 88, 173; *KarnNap* E3; Ná wet [!] y kráiem onym požádnym wzgárdźili/ Y pánłkim obietnicom profito nie wierzyli. *KochPs* 161; *SkarŻyw* 347 [2 r.]; *ArtKanc* M16; Vfám náwet miłóściwéy obietnicy W.M. żeście W.M. mieli byđż záwłze moimi M. Pány. *JanNkar* B2; *SkarKaz* 41 a; *CzahTr* B4, C.

»obietnicami używać [= *namawiać*] [*kogo*]« (1): pięknymi słowy y obietnicámi vżywał iey/ áby fię Apollinowi pokłoniłá. *SkarŻyw* 20.

»(nie) wąpic w obietnicy, o obietnicy, obietnicy; wąpienie w obietnicy« = *dubitare de fide* *Mącz*; *in repromissione (non) haesitare* *Vulg* [szyk zmienny] (7:3:2;1): *RejKup* cc3v; *BielKron* 30v; *Mącz* 95c; *RejPos* 139v, 174v, 218, 355 [2 r.]; Pátržze co to czyni niewiárá á wąpienie w obietnicach Pánłkich. *RejZwierc* 257; *WujJud* 104v; *SkarŻyw* 285; A obácż iż nie wąpi o obietnicy/ iáko Zácháriáfz: ále fię pyta łpołobu. *WujNT* 194, *Rom* 4/20.

»wedle (a. podług, a. według) obietnic dać, pozdarzyć; wedle (a. według) obietnic dany, darowany« [szyk zmienny] (10:1; 6:1): *RejPos* 35v; *RejZwierc* 32, 43; *BudNT* przedm a4v; Bo też to opułtołzenie nie przyłżło ná nie áż dopiero Potym gdy Mefyálzá im według obietnic dánego/ odrzucili. *CzechRozm* 72, 11, 26v, 48v, 67, 122v; Ian nie o bołtwie zmyłonym/ ále o człowieku/ wedle obietnic Bożych dánym/ piłáł *CzechEp* 307, 34, 73, 219, 259, 305, 315; Day mi ná ten czás/ według łtárodawney oney obietnice twoiey/ chodzić po chytrych žmijach/ frogich bázyliłzkách/ y pádálcách piekielnych *LatHar* 643.

»wedle obietnic (boskich a. pańskich) sprawować się« (2): Ten ktory wedle nie odmiennych obietnic bołkich chce lie łpráwować á żyć cnotliwie y pobożnie *LubPs* bb2v marg; *RejZwierc* 166v.

»na obietnicach wisieć« (1): *Pendere promissis*, Ná czyich obietnicách wišieć. *Mącz* 288a.

»obietnicę (wy-, s-, na)pełnić; obietnica (wy-, s)pełniła się; (wy-, s)pełnienie obietnice; wypełniona obietnica« = *absolvere a. facere promissum, teneri promisso, praestare fidem promissi; constantia promissi* *Mącz*; *servare promissum* *Calag*; *repromissionem adimplere* *Vidg* [w tym: nad kim (28), komu (17), w kim (2), na kim (1), dla kogo (1)] [szyk zmienny] (77;30;15;4): *BierEz* Lv; *WróbŻółt* ee5; łwiętą wiárą pełnią fie włłtyki obietnice moie ktore ponałż łáłkáwe *RejPs* 122, 171 v [2 r.]; *LibLeg* 10/150v; *SeklWyzn* b2v, f2v, g4v; *KromRozm II* 12v; *GroicPorz* r2v; Kryłtus iełt nieprawdziwy/ Abowiem to/ co obiecał Piotrowi/ y Papieżowi/ nigdy nie łpełnił obietnice łwoiey *KrowObr* 19, 19, 141, 146v; A Thák náwiedźił pan Sarę ták iáko opowiedźiał y wypełnił iey obietnicę łwoię [Et

fecit Deus ipsi Sarah quemadmodum locutus est]. *BibRadz Gen 21/1, I 33d marg*; [Izaak] fie vdał na modlitwę do Pána Bogá/ aby obietnicę raczył nápełnić. *BielKron 14*; Bo cokolwiek pirwey było obietnic od was/ żadneieście nie wypełnili/ tylko łłowá dawacie á nic inego. *BielKron 108, 54, 72, 107, 107v*; Constantia promissi, Stáłość á pełniene [!] obietnic. *Mącz 227a, 113c, 227a, 400d, 419b, 446c*; *RejAp 19v, 70v, 146, 157, 170*; Namileyfza ma wiedz iżem flubił pánu Bogu náwiedzić do ziemie świętey/ á ninie čás godnieyfzy iest wypełnić obietnicę niż w ftárości *HistRzym 77, [118]v, 135v*; Máiąc zupełną nádzieię/ iż Pan Bog nieomylnie będzie wypełnić raczył wżytki obietnice fwoie/ ktore pod przylięgá zálubił wypełnić/ [...] oczekawáią też w zupełney nádziei krolefstwá im wiecznie zgotowanego. *RejPos 7, 2 [2 r.], 30, 43, 72v, 108 [2 r.] (45)*; *BiałKat 176, 313v [2 r.]*; Czemu P. Bog nierychło Zydom obietnicę fwą fpełnił. *KuczKat 270 marg, 270, 290*; *RejZwierc 184v, 188v, 192 [2 r.], 198v*; Infze obietnice iuż nam dawno Pan Bog fpełnić raczył *WujJud 4*; *CzechRozm 4 [2 r.], 22v, 33v, 131, 164v, 170v, *3v*; *KarnNap C2*; *SkarJedn 22, 151*; *Calag 246b*; *SkarŻyw 347, 601*; *StryjKron 110*; *CzechEp 149, 250, 306, 311*; *NiemObr 37*; Nic iście nie wąpimy że twe obietnice/ Wypełnią fię káżdemu z nas sług twych obficie *ArtKanc L3*; *Phil O2*; Y ktoż nie będzie znał/ żeś/ o Boże wieczny/ W pełnieniu obietnic káłkawyh ftáteczny? *GrabowSet V2v*; *LatHar 523*; *WujNT 13/32, 34, 5. 463, 469 marg, 526, Gal 3 arg*; niechayże fie téż o mój námiłfzy Pánie wypełnią nam oné obietnice twoie *SiebRozmysł Ev*.

»wziąć, brać abo przyjmować obietnicę« = *repromissionem accipere PolAnt, Vulg; promissionem acceptare, pollicitationem accipere, suscipere repromissionem Vulg [szyk zmienny] (15:1)*: obietnice Duchá świętego wziáwłfy od oycá [*promissione Spiritus sancti accepta a Patre*]/ wyłał [!] tego kthorego wy widzićie y flyfycie. *Leop Act 2/33 [przekład tego samego tekstu GrzegRóżn, WujNT]*, *k. ZZ*; ná odkupienie onych wyfiępkow kthore były pod pierwżym Teftámentem/ ci ktorzy wezwani fą wzięli obietnicę wiecznego dziedzictwá *BibRadz Hebr 9/15 [przekład tego samego tekstu Leop ZZ, CzechRozm, WujNT]*, *Gen 15 arg*; *GrzegRóżn M2v*; *RejAp 89*; *RejPos 55v, 141, 217v*; *MycPrz B3*; ci ktorzy wezwáni fą/ wzięli obietnicę wiecznego dziedzictwá. *CzechRozm 260*; *WujNT Act 2/33, s. 534, Gal 3/14, Hebr 9/15, 11/17*.

»(za)chow(yw)ać obietnicę« [*szyk zmienny] (2)*: *LubPs ffv*; Y kto iá [czystość] Bogu obiecał/ trwáć w niey y żyć/ á Bogu fluby y obietnicę chowác rofkázuujemy. *SkarJedn 235*.

»[komu] (z)dzierżec obietnicę; obietnicę strzymane« (3;1): A ták nád fwemi rofserzył moc fwoię/ [...] ábowiem iem náwłsem zdzierzał obietnicę fwoie *RejPs 144, 146v*; *RejZwierc 261*; Od mędrfzych obietnicę táiemnie oddáné/ Ni fercem áni łłowem bywáią ftrzymáné. *ZawJeft 34*.

»zgwałcić (sobie) obietnicę; niezgwałcona obietnica; gwałcenie, zgwałciciel obietnic« = *inviolabilis sponsio, violatio stipulationum JanStat (2;1;1:1)*: Nie zgwałcę w teftámencie fwem onych obietnic fwoich/ Ktorych nie wzrufzę gdyż wyfzły z wiernych Bołkich vft moich. *LubPs T5v*; co iest Bog/ co iest zwirzchność iego/ co tho iest odftąpić od niego/ á prze máły kęs fwey woley zgwałcić fobie káłkę/ obietnicę/ y wżytki miłofierdzyeńftwá iego. *RejPos 208v*; *StryjKron 692*; *SarnStat 993, 1115*.

»(z)iścić obietnicę, uiścić się w obietnicach; obietnica się zisčila; (z-, u)iszczenie obietnicy; (z)iszczona obietnica« = *verbum stabilire PolAnt [szyk zmienny] (11:2;9;5;3)*: *RejPos 60*; A ták Boże

Izraélki proźę niech fię ziści obietnica twoiá/ którąś obiecał sładze fwemu Dawidowi oycowi memu. *BudBib 3.Reg 8/26; CzechRozm 75v, 79; SkarJedn 78; KochPs 92, 95; poznalź iákoć fię wierny Bog w obietnicách fwych wiścił. SkarŻyw 113; dzieciom ich ziścił Pan Bog obietnice fwoie. SkarŻyw 500; Obietnice Piotrá ś. więcey fię wiściły y iłzczą á pełnią ná potomkach iego Biłkupach Rzymłkich. SkarŻyw 601 marg, A5v, 2, 102, 103, 113 (16); MWilkHist F2v; CzechEp 294; ZawJeft 19; LatHar 114; PowodPr 16; SkarKaz 581a, Oooob.*

»zostać przy obietnicy« (1): zołtániesz przy tey obietnicy Páná fwego/ iż thu zá żywotá fwego będyełz w mocney opyece iego *RejPos 55.*

»zwodzić (a. zwieść, a. uwieść) obietnicami« (3): Iáko czárt omylnie obiethnicami zwodzi wierne Páńłkie. *RejPos 239v marg; SkarŻyw 544; y iulz był tymi obietnicami bárdzo wiele Boiar Kijowłkich zwiodł StryjKron 712.*

Wyrażenia: »obietnica boża, boska, (Boga) Ojca, Bóstwa, od Boga« = *repromissio a, promissum Dei a. Patris PolAnt, Vulg [szyk 133:29] (97:39:16:5:5); WróbŻołt eev; RejPs 121v; SeklWyzn b3, c3v, g4v; Ten kołcioł poczał fię od Iadama y od Yewy gdy wwierzyli obietniczam Bózym o Chriłtułie SeklKat Q, Q, S, T2v, V3, V3v, Xv; KromRozm I Iv; MurzHist F, P3v; KromRozm II m4; KromRozm III B4, B5, D8, F3v [2 r.]; KrowObr 53v, 55v, 87, 112v [2 r.], 157v, 215; Włpomniawłzy obietnice wierne Bołtwá twego/ Iź ten záwždy bełpieczen vpadku káźdego. RejWiz 2v; LeszczRzecz A5v; BibRadz *2v, I 6d marg, 306 marg, Is 41 arg, Luc 24/49; BielKron 13v, 14, 30v; Fatidicus, Prorok/ Práktikarz/ Wykłádácł boskich obietnic. Mącz 118c, 363c, 369a; OrzQuin K3; OBiethnic rozlicznych łámego iedynego Bołtwá/ ielł ná rozlicznych mieyłcach wiele nápiłánych RejPos 1v; IVz wiemy [...] iáko fię nam włzythki piłmá Prorockie wypełniły o onych wdzyęcnych obietnicach Bogá oycá náłzego RejPos 107v, 2v, 45v, 102, 106v, 108y (21); BiałKat 176; RejZwierc A6v, 67, 67v; WujJud 104v, 118, 139v, 211; BudNT Luc 24/49, k. n8v; obietnicę od Bogá przez Moyżelzá vczynioną żydowie naprzod Iozuemu/ á potym po nim inłzym Prorokom/ z niektórymi wykłádácłmi chrześciáńłkimi/ przypifuią CzechRozm 105, 27 [2 r.], 30v, 40v, 47, 69v (28); KarnNap E3, E4; Bo tę ma od Bogá pewną nie odmienną obietnicę/ iż tego iednego wiárá vłtácł nigdy nie ma SkarJedn 205, 204; SkarŻyw A5v, 26 [2 r.], [282], 285 [2 r.], 346 [2 r.] (11); MWilkHist F2v; CzechEp 210, 247, 250, 302, 331 marg; NiemObr 73; ArtKanc N14v; WujNT 505, Rom 3 arg, 4/20, 540 [2 r.] 552 (11); PowodPr 16; SkarKaz 351a. Cf »według obietnice bożej«, »z boskiej obietnice«.*

»obietnice (Pana) Chrystusowe, Pana Krystusa« [szyk 18:2] (19:1): dobrze wiem/ iaki pokói nadułzy i rołzkołz maią/ ktorzy się rás pewnych obietnic pana Chriłtułowych chłycili *MurzHist O2v; Czemu Kryłtułowym nie mamy wierzyć obietnicom BielKron 209v; RejPos 188 marg; Obácźze pilnie proźę cię niektore iálnieyłze Kryłtułowe obietnice żywotá wiecznego prawdziwego. GrzegŚm 39, 5; SkarŻyw 127, 601; Modł fię zá námi święta BOża rodźicielko. (–) Abyłmy fię godnemi słłali obietnic Chryłtułowych. LatHar 407 [idem wszystkie użycia z tego tekstu] 416, 418, 419, 421, 422 (12); WujNT 463. Cf »wedle obietnice (Pana) Chrystusowej«.*

»chytra obietnica« (2): wierzyłz inadź iego chytrym obietnicam? iego zdradliwym słowam/ záchować wiárę? záchowa? komu ią kiedy záchował? *BielKron 253v; RejPos 239v.*

»cyrograf obietnic, na obietnice« (3:2): zołtáwił im cyrográph á práwie pieczęć tych obietnic fwoich/ ciáło fwe święte á krew fwą świętą *RejPos* 82, 67v; A iuz tego w then čás prostym chlebem y prołthym winem zwác nie moźymy iedno lákrámentem/ to ieft mocnym záłlubieniem á cyrographem ná obietnice iego *RejZwierc* 191, 196v, 197.

»obietnica dobra« (1): Abowiem tho ieft rzecz przyrodzona y vtciwa/ obietnicę dobrą wypełnić. *GroicPorz* r2v.

»obietnica doczesna« (5): *RejPos* 141; Y Augułtyn ś. tę rozność miedzy łtárym y nowym zakonem czyni/ że nie tylko Sákrámenty w nich rozne są/ ále też w łtárym zakonie są obietnice doczesne przez ktore łie duchowna zapłátá potáiemnie známionuie. *WujJud* 79v, 79v, Mm8, Nn7.

»fałeczna (a. fałszywa, a. fałeszna) obietnica« (4): *RejPos* 239v; obietnice y poćiechę prawdziwą Antykryłt zágrzeblł głębooko przez fwe fałszywe obietnice *GrzegŚm* 39, 9; Toć są fałeczne á zdradliwe obietnice wálze. *WujJud* 17v.

»fundowany na obietnicach« [*szyk 1:1*] (2): ná iego przywitánie wynidzmy/ wierni fynowie kościelni/ y narodzie ná iego obietnicach fundowány. *SkarŻyw* 111; *WujNT* 540.

»goła obietnica« [*szyk 1:1*] (2): *BielKron* 108; iákoź my grzełzni pewni być moźemy łálki y zbáwienia/ ná gołe obietnice y namowy odłzczepieńcow/ y przez łámę wiárę? *WujNT* 690.

»lekka obietnica« (1): vwiedzie nas łnádnie ledá czácčko/ álbo ledá iáka lekka obietnicá *RejZwierc* 38v.

»obietnica małżeńska« (1): [*O niewiernej niewieście*] á zapomniáłá przymierza Bogá fwoiego [*Prov* 2/17]. (*marg*) To ieft/ obietnice małżeńłkiew. (–) *BibRadz* I 333c.

»nadzieja obietnice, w obietnicach« = *promissionis spes Vulg* (4:1): *RejPos* 222; *BiałKat* 176; [*Abraham*] przeciw nádziei w nádzieię oney to obietnice/ vwierzył. *CzechRozm* 155v; *WujNT Eph* 2/12; *SkarKaz* 457a.

»nakłoniön obietnicami« (1): *Excitari praemiis et promissis*, Być nákloniön obietnicámi. *Mącz* 53b.

»nieodezwana [= *nieodwołalna*] obietnica« (1): Páná Włádyłłáwá Królá chcąc łtalłzá wiárą czćić/ [...] mocnym wiáry náłzéy obowázkiem/ y nieodezwáná obietnicá [*firma sponsione et irrevocabili promisso JanStat* 752] iemu przez ninieyłzy łift obiecuiemy *SarnStat* 994.

»nieodmienna (a. nieprzemienna) obietnica; nie (z)mienia się obietnice« [*szyk 13:10*] (18;5): Tać łama wiara/ kiedy [...] zupełná nadzieię mamy/ w nieprzemiennych obietnicach bozych/ y w pane Chriłtvłie/ vłprawiedliwia nas przed panem bogiem *SeklWyzn* b3, c3v; *SeklKat* N4v, S3; *LubPs* bb2v [2 r.]; *RejWiz* 14; *RejAp* 33v; *RejPos* 71, 253v, 277, 279v, 310v; *BiałKat* 153v; Bo prawdá Boża y obietnicá ie⁸⁰/ nigdy łie niezmieni *KarnNap* E3, A4v; *SkarJedn* 205; *SkarŻyw* 500; Włzakże łię to zá pewne miáło sftác/ co nam był Pan Bog raczył obiecác/ w obietnicach fwoich/ á ná wieki niwczim nie odmiennych. *ArtKanc* P6v, R18; Obietnice Pánskie nie mienia łię dla złołci ludzkiew. *WujNT* 3 *marg*, *Rom* 3 *arg*. Cf »wedle nieodmiennej obietnice«.

»nieomyłna obietnica; nieomyłny w obietnicach« [*szyk 63:7*] (67;3): IÁkołz cię inaczei mamy rozumieć náłz miły panie [...] iłz są łtateczne a nieomyłne nawłsem obietnice twoie *RejPs* 113v; *KromRozm III* M4v; *LubPs* bb *marg*; *RejAp* 25, 48, 119v, 155v [2 r.], 192, Dd4v; A iákoź thu ma

być łtráfzna łmierć/ ábo piekło/ themu káfzdemu wiernemu Páfńkiemu/ ktory dufa iemu y tym nieomylnym obietnicam iego. *RejPos* 222; Ale otho pátrzay iákić hoyny á obfity łtoł nágotowały ony nieomylnie obietnice Pána twoiego *RejPos* 325v, 151, 159v, 169, 189, 219 (37); *RejZwierc* 30v, 88, 131v, 184v, 188v (10); Wyznam cię w obietnicách twoich nie omylnym/ Wyznam cię oycem łirót/ y obrońcáf łilnym. *KochPs* 103. Cf »wedle nieomyłnej obietnice«, »z nieomyłnej obietnice«.

»nierozmyłna obietnica« (1); Herod/ chocia łobie Ianá S. Chrzćicieláf wielce ważył [...] iednáf przy biełedzie nierozmyłnáf obietnicę wczyniwłzy/ wćiętáf głowę iego táfiecznicy dáfrowáf. *WerGołc* 238.

»obietnica nad wszytki obietnice« (1): O włzechmogáf náfz miły Páfnie/ thoć iefł obietnicáf nád włzythki obietnice twoie *RejPos* 266.

»obłudna obietnica« (1): nam Pan náfz náukę zołtháfwić raczył/ iáko mu [*ciemnemu ksiáfżęciu*] mamy dawáf odpowiedz ná thy chytre á obłudne obietnice iego *RejPos* 239v.

»obowiazany obietnicáf« = *taneri promisso Mqcz* (3): *BielKron* 209v; Reus promitendi [!]. Obyetnicáf obowiazány/ To yefł obiecaf łie to łpełnić. *Mqcz* 354d, 446c.

»obietnica pańska. Pana, od Pana [= *Boga*]« [*szyk* 245:12] (181:58:18): *MurzHist* P3v, S2; *KromRozm II* 12v, t; *KromRozm III* M4v, N4v; *Diar* 35; Iáko łáf prawdziwe łwięte obietnicze Páfńkie/ przez ktore nam dáf odkupienie náfze. *LubPs* Z4v marg, Ev marg, G marg, Y3, bb marg, bb4 marg, ee4 marg; *RejWiz* 14, 180 marg, Dd3; *RejZwierc* 123v; *BibRadz I* 1, 436b; *BielKron* 13v, 30v, 462v [2 r.]; *RejAp* 2, 6v, 23, 24, 24v marg (24); Iáko y ono Achás krol/ gdy mu Prorok opowiedzáf niektore obietnice, od Pána *RejPos* 46; nigdy odmienić łie nád nim nie może łroga obietnicáf á nieomylna Pána iego. *RejPos* 253v; Y thu łie rozmył co tho zá obietnicáf miedzy łnfzemi obyetnicáfmi Páfńkiemi *RejPos* 266, 14v, 16 [2 r.], 28v, 31, 32 (107); *RejPosWiecz*² 96; *BialKat* 153v, 186; *KuczKat* 279; *RejZwierc* 35v, 37, 57, 68v, 82v (27); *KarnNap* A4v; *KochPs* 161; *ReszPrz* 5, 97; *WujNT* 3 marg, 212, 526; *SiebRozmył* K3v. Cf »wedle obietnice pańskiej«, »z obietnice pańskiej«.

»obietnica pańska, pana [= *panujqcego*]« (2:1): Kroi Jego Miłość jako jest powinien, [...] aby powinowactwu swemu krolowskiemu obietnicam swem pańskim dosyc czynił *Diar* 22, 85; *CzahTr* B4.

»pewna obietnica; pewność obietnice; (nie)pewny w obietni; upewniać obietnicę; upewnione obietnice« [*szyk* 66:18] (77;3;2;1;1): pewnołć obietnic twoich iefł łnadz łerłłáf niź odniebáf do ziemie *RejPs* 84v, 133; *MurzHist* 02v; Bo obyetnice páfńkye pewne á nye omyłne. *KromRozm III* M4v; *BielKron* 107v [2 r.]; *RejAp* lv, 61v, 159; Gdyź nam Pan náfz to raczył iuź vmocnić pewnemi obietnicáfmi łwemi *RejPos* 240, lv, 45v, 141v, 163, 167 (39); *RejZwierc* 35v, 37, 68v, 82v, 128 (13); *CzechRozm* 132v, 133; *SkarJedn* 205; *SkarŻyw* 56, 127; *Calep* 1007a; *PowodPr* 16; *SkarKaz* 552b; Y ktoź zwáfpi w táfim Páfnie/ ktory łławny á pewny iefł w obietnicy łwoiey? *SkarKazSej* 663b, 669b, 670a. Cf »odpráfwić niepewnáf obietnicáf«, »wedle obietnice pewnej«, »z pewnej obietnice«.

»pieczęć obietnic« (6): *RejPos* 356; łłowáf ktorych Bog wżywa przy Sáfkráfmenćiech/ to iefł przy pieczęćiáfch obietnic łwoich/ ábo przymierza *CzechRozm* 263, 79, 263, **3; *KarnNap* E3.

»plon(n)e obietnice« [*szyk* 2:1] (3): *LatHar* 118; *CiekPotr* 50; Tylko to przypomináf aby potym káfzdy/ [...] ná to pomniáf záfwdy Ná co ma przyjłc kto plonnjm [!] obietnicom dufa *CzahTr* C.

»pocieszliwa obietnica« [szyk 7:1] (8): Pocieszliwa obietnicá thym ktorzy łákną y prágną/ że ye Pan hoynye wšytkiego dobrá duźnego y ciełnego náfyćić raczy. *LubPs* Y5v *marg*, C3v, H2v *marg*, N5v *marg*, aav; *RejAp* 96v, 97; iuz to Pan twoy iálnie okazác raczył/ iż może kiedy będzie raczył ożywić ciało twoie/ á wypełnić nád nim wšytki pocieszliwe obietnice swoie/ ielżie wiernie będziez dufał iemu *RejPos* 223v.

»prawdziwa obietnica; prawdziwy w obietnicach« [szyk 12:7] (15;4): przez prawdę thu rozumie fwą prawdziwą obietniczę. *WróbŻolt* ee5, 97/3; *SeklKat* S; Pan nász miłościwye nas wyłuchác raczy/ Obyetnic fwych prawdziwych iŝcye nye zináczy *LubPs* E4,T2, Z4v; *KrowObr* 53v; Pan iest wierny á prawdziwy w obietnicach swoich *RejAp* 177v, 91; *RejPos* 343v; *BiałKat* 153v; *GrzegŚm* 6, 39; *SkarŻyw* 500; *CzechEp* 297; *ArtKanc* L19v. Cf »według obietnice prawdziwej«, »z prawdziwych obietnic«, »za prawdziwemi obietnicami«.

»w obietnicach prawy« (2): Tobie przy wšytkim zborze/ o boże łálkawy/ Chcę w obietnicach swoich być práwy. *KochPs* 176 [*idem*] 176.

»proźna obietnica« (2): *SeklKat* P; [*Sachmat*] íkárzył fię długą rzeczą ná Krolá Alexandrá/ y ná Pány Polŝkie y Litewŝkie/ iż od nich proźnymi obietnicámi był przyzwan przeciw Cárzewi Prekopŝkiemu ná pomoc *StrykKron* 692.

»słowo obietnice« = *promissionis verbum PolAnt, Vulg* (4): *RejPos* 58v, 224v; *BudNT Rom* 9/9; Abowiem to iest słowo obietnice: Tegoż czáfu przyide; á będzie Sará syná miála. *WujNT Rom* 9/9.

»stałość, stały w obietnicach« (4:1): Y życzyłem tego y ynem wŝpráwiedliwienia twego oznáymuiąc ítałość twą wobietnicach twoych *RejPs* 61, 43, 76v, 161v, 205.

[»ślubna [= *ślubowana*] obietnica«: á przeto troiáką drogą náczęlij [*Joachim i Anna*] wźiwác wŝpomożenia á miłofierdzya bożego naboźnych ludzij/ y ŝwymij modlitwamij/ obfitymij iálmuźnámij y ŝlubnymij obietniczámi/ bo ŝlubilij pánu bogu ípłáczem ielŝiby oddálił złorzeczenie nie płodnoćzi od Anny/ [...] offiárowác [...] *JanKoszŻyw* B3v.]

»święta obietnica« [szyk 92:25] (117): *KromRozm III* A5; Ale ty Pánye Boże ná wŝfem miłofierny/ [...] W obyeticach twych ŝwyętych prawdziwy á wierny *LubPs* T2, H4v, T5v [2 r.], Z4v *marg*, bb *marg*, hh5; *RejAp* 70v, 146; gdyż ŝá mocne á nieomyłne ŝwięthe obietnice iego. *RejPos* 349v, 32, 58v, 60, 67v, 89v (74); *RejZwierc* [193]v, 197, 257v. Cf »wedle ŝwiętej obietnice«, »z ŝwiętych obietnic«, »za obietnicami ŝwiętemi«.

bibl. »uczes(t)niki, dziedzice (i uczestniki), syny (a. synowie), dzieci (a. dziatki) obietnice« = *filiu promissionis Vulg, PolAnt; (co)heredes (et comparticipes) (re)promissionis a. pollicitationis Vulg; promissionis nati PolAnt* (5:5:3:2): ítáraią ŝie áby byli vczeńniki obietnic/ ktore ŝá przodkom náŝfem námienione. *RejPs* 34v; *KromRozm III* 77/F3v; *GliczKsiqz* B3; *Leop Eph* 3/6, *Hebr* 11/9; *BibRadz I* 8b *marg*, *Gal* 4/28; *BudNT Rom* 9/8; A my brácia/ według Izááká ielŝefmy dźiatkámi obietnice [*promissionis filii sumus*]. *WujNT Gal* 4/28, *Rom* 9/8, *Hebr* 6/17, 11/9, *Eph* 3 *arg*, 3/6; *SkarKaz* 517a.

»wieczna obietnica« [szyk 1:1] (2): Vważ teź to ŝobie/ rownali iest obietnicá twoiá/ ktora iest wieczna/ ku oney docześniej ludu onego. *RejPos* 141, 179v.

»wierne obietnice; w obietnicach wierny« [szyk 6:4] (4;4): *RejPs* 27v; Abowiem teź tu przypomina dobrotliwość Boŝká/ [...] iż záchowywa wierne obietnice swoie *LubPs* ffv *marg*, Hv *marg*, T2; *RejWiz*

2v; Ale iáfné my gwiazdy mamy/ ktore nas wiodą do tego Bethleem/ do tego krolá á Páná nálzeho/
á to lą fwięte łłowá á wierne obietnice iego. *RejPos* 36v, 139v; Aleś ty iest miłościwy/ w obietnicách
fwoich wierny/ Przeto w tobie nie wątpimy *ArtKanc* L11v.

»w obietnicy zawiedziony« (1): iedno Pánłtwo w obietnicy iego iest ząwiedzione *MycPrz* II B4.

»zdradliwa obietnica« (3): Trzecia/ áby łobie Swiádki zgotował/ á pilnie fye wyłtrzeżał/ żeby od
nich zdrádlivą obietnicą niebył ołzukan. *GroicPorz* f2; *WujJud* 17v; *StryjKron* 737.

»zła obietnica« [szyk 4:1] (5): *SeklWyzn* f2v [2 r.]; *SeklKat* F2; We złey obietnicy álbo łlubie/
złám wiaré/ w łłkárádey przyłiędze odmienił połtánowanie/ coś przyłięgł niebátznie/ nietzyń tego.
KrowObr 143v, 143v.

»znak obietnice« (7): *Calep* 133; *RejPos* 243, 262v; ná džiátki malé przynależy obietnicá zbáwienia
y łálki Božey: thedy potrzebá iest/ áby y znak théy obietnice ná nich był. *BialKat* 256, 256; *SkarŻyw*
271, 285.

Szeregi: »obietnica, (i, a) błogosławieństwo« [szyk 12:7] (19): Wdzyęcna obietnicá y
błogosłáwyeńtwo tym/ ktorzy przeliádowane círpią *LubPs* Y6 marg, X4 marg; Powiádaią mu [...] ktorzy
tákich rádości błogosłáwieńtwá y obietnic Pánłkich vżywaią. *RejAp* 69v; *RejPos* 43, 175v,
180v, 189, 201 (13); *RejPosWiecz*² 96; *RejZwierc* 131 v. 256v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych*
5 r.]

»cyrografy a obietnice« (1): áni cí wymyłłacze fwiátá tego/ áni ty łtráchy przyłzłe/ áni frogości
žadne iego/ nic nam przekázić/ áni nam łtráłzne być nie mogą/ gdyż mamy pewne Cyrográphy á
pewne obietnice od ciebie *RejPos* 261.

»dary, (i, a, albo) obietnice« [szyk 4:1] (5): zacnych rycerzow nikh nieułtráłzy groźbámi/ áni
vchodzi przez dáry/ álbo obietnicą *BielKron* 315v, 249, 252; *RejPos* 137, 147. [*Ponadto w połączeniach*
szeregowych 3 r.]

»obietnice i dekreta« [szyk 4:2] (6): Słuchayże co łle dáley sftánie/ gdy łie iuz wypelnią obietnicze
y dekretá Pánłkie nád tą bełtią *RejAp* 146; *RejPos* 100v, 186, 354. Cf »według dekretow, (a, i)
obietnice«. [*Ponadto w połączeniu szeregowym* 1 r.]

»dobrodziejstwo i (a, albo) obietnica« [szyk 8:6] (14): ludzie łwowlni á zli wiecey bywaią łtráchem
vkaráni niźli obietnicámi álbo dobrodzieyftwy iákiami vbłágáni. *RejAp* 174v, 27v, 70v; *RejPos* 30v,
61, 89, 145, 146v (10); *SkarŻyw* 347. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 2 r.]

»dobrotliwość a (i) obietnice« [szyk 2:1] (2): dobrotliwołć twá á łálkawe obietnice twoie niechay
mi będą zá wielkie záłłczycenie. *RejPs* 61; *RejPos* 212v. Cf »z obietnice a dobrotliwołci«. [*Ponadto*
w połączeniu szeregowym 1 r.]

»jurgielt a obietnica« (1): oto macie on wdzyęcny iurgielt wálz á onę hoyną obietnicę wálzę/ iz
zapłáthá wálza hoynie wam iesth zgotowaná ná niebie v Bogá Oycá wálzeho niebieskiego. *RejPos* 263.

»obietnica a (i) łaska« [szyk 6:2] (8): Niesłufze wam wątpić w łálce á w obietnicy Božey *BielKron*
30v; *RejPos* 277; *SkarŻyw* 348; *SkarKaz* 351a, 520b. Cf »z obietnice a łaski«. [*Ponadto w połączeniu*
szeregowym 1 r.]

»miłosierdzie, (i, a) obietnica« [szyk 10:2] (12): *WróbŻolt* 97/3; *RejPs* 131; *SeklWyzn* f4v; *KrowObr*
56v; izem łie ia zmiłował nád wámi/ máiac ná pieczy miłofierdzye á obietnice łwoie. *RejPos*

182, 102v, 166, 167v, 179, 310v, 337. Cf »według miłosierdzia a według obietnice«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*]

»nadzieja a (i) obietnica« [szyk 2:1] (3): *RejPos* 72; w swoiey ftáteczności podpirał sie nadzieią/ á cieżył sie obietnicami Pánfkiami. *RejZwierc* 150v. Cf »pod obietnicą i nadzieją«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

»obietnica i nagroda« (1); co zá roznica [...] między obietnicami y nagrodami tak onego/ iáko y tego przymierza *CzechEp* 32.

»obietnice i namowy« [szyk 2:1] (3): *MurzHist* M2; przedfię sie nie dał żadnemi namowami y obietnicami odwieść od oney przyftoyności swoiey. *RejZwierc* [203]; *WujNT* 690.

»nauki i obietnice« [szyk 2:1] (3): oni go nyeprzyyyəli/ ále obyeticą bożą/ y náuką prorocką zgárdzili *KromRozm III* B5; *RejPos* 163v. Cf »wedle nauk i obietnic«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*]

»obietnica i (a) obowiązek« = *sponsio et promissum Vulg, JanStat* [szyk 1:1] (2): Tak iákośmy to y o onych omylnych żydzyech slyfzeli/ iż sie záwždy vpomináli obietnic Pánfkich á łami swym obietnicam á obowiątkom nigdy dofyć nie czynili. *RejPos* 252; *SarnStat* 994.

»obietnice a obwołanie prorokow« (1): Gdyż im tha było z dawná obiecano á záľubiono/ y wfty włáfnemi Pánfkiami y wiele obietnicami á obwołaniem Prorokow y Pátriárchow swiętych opowiedziano *RejPos* 195v.

»obietnice a ofiarowanie« (1); co ia dali Pan Bog zá czálem ná iásnią pokażę ludziom/ nie gołymi łowy moiemi/ ále łamą rzeczą y obietnicami/ á ofiárowaniem *CzahTr* A3.

»obietnice i (a) opatrność« [szyk 3:2] (5): SŁufznieby sie thu miał káždy pilnie przypátrować/ á pilnie sie podziwować tym opátrnościam á tym obietnicam/ ktore thu iáwnie slyfzimy s swiętych wft Páná swego. *RejPos* 217v, 218v, 316v, 326, 331. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*]

»opieka a obietnica« (2): Ey iużci by to kámienne á zápomniále serce było/ máiac taką opiekę nád łobą/ á tak wierne obietnice/ áby sie wnieść á záthrhożyć miało *RejPos* 139v; *RejZwierc* 141v.

»otucha i obietnica« (1): A tu nam czyni dobrą otuchę y známienitą obietnicę/ iż iefli sie tak łpráwować á záchowywać będzemy/ że sie nam to łowito z łálki Bożey nagrodzić ma. *LubPs* Z5.

»pociecha, (i, a) obietnica« [szyk 15:11] (25); Nadobna obietniczá y pocyechá wiernym náuczycyelom/ ktorzy nie podáiac s siebie zgorśzenia/ pokoy kościoła swiętego miłuią *LubPs* ccv *marg*, Cv *marg*, G *marg*, V v, Z3; Pánie toć to wielka pociechá á wielka obietnicá twoiá co thu slyfzimy *RejAp* 70, BB4, 45v, 61v, 87v, 119v; *RejPos* 138v, 141, 276, 277, 219 (10): Przypáthrzmysię iálnym obiethnicom y póciechom Kryšťułowym. *GrzegŚm* 5, 6, 9, 39; *CzechRozm* 96v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»obietnica i postanowienie« (2); włyfťki gwałcenia pokoju y przymiérza/ obietnic y pošťánowienia [*omnes violationes treugarum pacis, foederis, stipulationum et contractuum JanStat* 899]/ [...] mocą ninieyfzýy zgody; oné pfuiemy/ y nikczemné czynimy. *SarnStat* 1115. Cf »wedle obietnice i postanowienia«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*]

»proroctwo i (a, abo) obietnica« [szyk 5:2] (8): Toć mym zdánim/ o obietnicach á prorocctwyech tylko łye rozumye. *KromRozm II* kv; *RejPos* 35v, 37, 38v, 240, 290v; *CzechEp* 296; wam naprzod należą proroctwá, y obietnice o ChryŃtuŃsie Oycom podáne. *WujNT* 407.

»obietnice a powiedanie rzeczy przyszłych« (1): Abobym więc nád to/ począł z nimi mowić o Bożych obietnicách/ ábo o powiedaniu przez Proroki rzeczy przyŃzłych *CzechRozm* 69v.

»przestrogi a obietnice« (1): Aczći nam to włzytko Pan dał [...] ábychmy tego [...] s poczciwołcią y nábywáli y vżywáli/ á karáli Ńie miałtem tym [*Babilonem*] y tymi przestrogámi a obietnicá iego. *RejAp* 153.

»obietnica i (abo) przymierze« [szyk 7:2] (9): Krol ye⁸⁰ M chce przymyerze y obyethnycze swoye wtich y wynich rzeczach zachowacz *LibLeg* 10/121v; *SeklKat* V3v; Bog potwierdza przymierza łwego y obietnic łwych Abrámowi przez obrzezanie. *BibRadz Gen* 17 arg, 28 arg, I 353v; *CzechRozm* 79, 263 [2 r.], **3. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 7 r.*]

»nie przymowki ani obietnice« (1): Bo Pánu náłzemu nie trzeba było tych przymowek áni thych obietnic dáć ku łobie mowić/ gdyż on był Pánem y Królem włzytkich możności niebiełkich y ziemłkich. *RejPos* 72.

»obietnica, (a, i) przyrzeczenie (a. przyrzekanie)« [szyk 3:3] (6): *Diar* 57; *LubPs* bb; *BielKron* 313v; Repromissio, Przirzeczenie/ obietnica. *Mącz* 227a; małz obietnice Bofkie: małz przyrzeczenie tego Páná/ ktory kłámáć niemoże/ á nikogo ołzukać niechce. *KarnNap* E3; *StryjKron* 692. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 7 r.*]

»obietnica, (i, albo) przysięga« [szyk 2;2] (4): *SeklKat* F2; Złóm niełtułzną przyłięgę obyetnice hámu *BielKom* C5; *KrowObr* 53v; my y potomkowie náłzy w tákowéy rzeczy czynimy wolné od włzyłtkich przyłięg/ obietnic nam vczynionych [*ab omnibus omagiis, promissionibus et iuramentis nobis factis JanStat* 863] *SarnStat* 1085. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 8 r.*]

»przywileje i (a, albo) obietnice« [szyk 7:6] (13): *RejPos* 63, 76, 87v, 147, 157v (10); NA Pierrze [!] Ńwiętym ziłćić łię włzytkie obietnice ChryŃtułowe/ y przywileie [...] miemogły. *SkarŻyw* 601; Poniewáż kołćioł náłz [...] dáłko łepłzými przywileymy y obietnicámi iest opátrzony. *WujNT* 563, 366. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»obietnice albo rzeczy umowione« (1): Co być może łpofniełłzego y mierziełłzego/ iáko wiáre złámáć/ obietnic nie wypelnić/ áłbo rzeczám vmowionym nie dołycć czynić *Phil* O2.

»słowo, (a, i) obietnica« [szyk 40:5] (45): *LibLeg* 11/187; *SeklKat* V3v; *KromRozm III* N4v; *LeszczRzecz* A5v; *BielKron* 253v; Re invare, Vczinkiem pomoc nietilko słowy/ obietnicámi. *Mącz* 353c, 363c; *RejAp* 1, 24v; A izechmy do tego záłzli/ iż łie káždy łtan ciełzy á wielką rádość łoby náyduie [...] s łłow Páná łwoiego á z obietnic łwiętych iego. *RejPos* 175v, 32, 36v, 53v, 71v, 126 (24); á przedłię łie mu Bog w łłowie łwym wiłćil/ iáko y w łłnych obietnicach *CzechRozm* 132v; nędzne y potępione ludzie zbáwil [...] vpewniáiąc ie łwym^m prawdziwym/ á nigdy nieomyłnym łłowem y obietnicá nieodmienną *KarnNap* A4v; *SkarJedn* 333; *SkarŻyw* 20, 113; *StryjKron* 457; *ReszPrz* 5; *GrabowSet* Y2; *KołakSzczęł* C4. Cf »wedle słowa a obietnice«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 9 r.*]

»ślub (a. zaślubienie a. zaśluby), (i, a, albo) obietnica« [szyk 15:13] (28): *OpecŻyw* 6; *SeklWyzn* f2v [2 r.]; *KromRozm I I marg*; *LubPs* T5v marg, bb marg; Dawid nic niemowi o tych wálznych Mnińkich y zmyflonych obietnicách y flubiech *KrowObr* 141 v, 55v, 127, 141v, 142 [3 r.], 142v [2 r.], 143v; *RejAp* 48; *RejPos* 132v, 252v, 270v, 297v, 354, 355 [2 r.]; *RejZwierc* 261; *SkarJedn* 235; *ArtKanc* K10. Cf »wedle flubow i wedle obietnic«. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 5 r.]

»testament i obietnica« [szyk 2:1] (3): ziemię porucił wpośluffeńftwo nam Adámowem potomkom á nigdy niezápomina teftámentu flwego y vtwierdzonych obietnic swoich *RejPs* 154; *RejPos* 158v; Y ieft pośrzednikiem lepszego teftámentu/ y więtfzych obietnic/ niżli kápłani zakonu ftárego. *WujNT* *Hebr* 8 arg.

»umowa (a. zmowa) i obietnica« (3): *CzechRozm* 263; *SkarŻyw* 285; tedy pod Stárym teftámentem [...] vmowá y obietnice Boże/ ná písmie/ iáko ná pewnym przywileiu pozoftály. *NiemObr* 73. [*Ponadto w połączeniu szeregowym* 1 r.]

»upominki a obietnice« (1): czego teź zá to potrzebuie od tákiego káżdego/ ktoby tákie vpominki á tákie obietnice iego/ brác ábo przyjmowác chciał od niego *RejPos* 217v.

»obietnica i ustawa« (1): niechay to obaczy iefli fie tho godzi/ y iemu y nam dwu pánu mieć nád fobą/ przeciw obietnicy y vftáwie y wierze flwey/ którą ieft obowiázan. *BielKron* 209v.

»obietnice i utwirdzenie« (1): Y wniefli fie byli niebożátká w mnmánium swoim/ iż fie im to wedla rozumu á przyrodzenia zdálá rzecz niepodobna/ áby kiedy ciáło miáło z martwych wftác. Zápomniawfzy obietnic Páńfkich y mocnego o tym vtwirdzenia Prorockiego. *RejPos* 230.

»vota albo obietnice« (7): [*Luter pisze o flubach zakonnych*] Wfzyftkie *Vota*, álbó obietnice wfzyftkie/ nie tylko fá nie potrzebne/ głupie/ niepodobne/ ále teź bezbożne *ReszPrz* 59.

»wyroki, (a) obietnice« [szyk 2:1] (3): áż do thego czáfu gdyby fie iuz wypełniły flowá Páńfkye to ieft wyroki á obietnice flwiete iego. *RejAp* 146; *RejPos* 116, 303.

»zakon i obietnice« (2): A zakon páńfki przed fie iáfnym odwodząc káżdego od złóci/ y obietnice iego wierne/ przypráwiá káżdego ku wyrozumieniu y niewiádomych [!] rzeczy. *RejPs* 27v; *SkarŻyw* 503.

»obietnica a (i, albo) zapláta« [szyk 3:1] (4): Ciefzże fie moy miły wierny Páńfki [...] iż tobie będzie wypełniona obietnicá á zapláta twoiá *RejAp* 157; *RejPos* 61; *BielSpr* 39v; *PowodPr* 16.

»zastawa albo obietnica« (1): [*Lichwiarze*] áni przez tákowy líft záftáwny tego/ który záftáwił,/ będą mogli ná więtfzá summę przycińfnąć: áni ten/ który záftáwił będzie powinien ftáwác/ álbó wzgląd mieć ná flwá záftáwę/ álbó obietnicę [*vel observare ipsissuam obligationem, vel promissum JanStat* 1124] *SarnStat* 259.

Wyrażenia przyimkowe: »dla obietnice« (6): *SeklKat* V3; *WujJudConf* 112v; Ma dziećiná niewinna/ w młodych láciách swoich/ Karanié wziác bezwinné/ dla obietnic moich? *ZawJeft* 43.

~ *Wyrażenia*: »dla obietnic uczynionych« (1): Dawid y Abraham tu fá ofobliwie miánowáni dla obietnic im vczynionych *BibRadz* II 2a marg.

»dla wiecznej obietnice« (1): A síéroctwo dźiatek moich/ Dla wiecznych obietnic swoich: Mój iedyny Bóg ogarnie *KochMRot* B4.

Szereg: »dla dobroci i obietnice« (1): Sędzia wezwawłszy nań/ niedla iego złości albo załwgi/ ale dla fwoiei dobroci/ y obietnicze/ [...] nie iedno że mv onę winę odpvicza żywotem darwie/ ale [...] wczyni go dziedziczeni/ imienia fwego na wieki. *SekłWyzn* b3. ~

»pod obietnicą« (1):

~ *Szereg*: »pod obietnicą i nadzieją« (1): Pod tą obietnicą jednak i nadzieją, że temu wszyckiemu koniec się już na przysłem sejmie stać ma [...] o obronie radzić-eśmy poczęli *Diar* 75. ~

»przez obietnicę« = *per repromissionem PolAnt*, *Vulg* (6): *BibRadz Gal* 4/23; Sárácenowie przez obietnicę Máchometową iegoż zakon y wiarę dzierzą *HistRzym* 98; *WujNT Gal* 3/18, 4/23. *Cf* »poślubić się przez obietnicę«.

~ *Wyrażenie*: »przez obietnicę dany« (1): [*Panna Maryja*] przesz modłtywy a obyetyncze była od boga dana *PatKaz III* 114. ~

»wedle (a. według, a. wedla, a. podług) obietnice« = *secundum promissa a. promissionem PolAnt*, *Vulg* (212): *OpecŻywList Cv*; Raczy mię przjąć miły panie według obietnice twej [*Suscipe me secundum eloquium tuum*] *WróbŻołt* 118/116, dd5v, nn7v, oov, 118/58, 118/65 (9); *RejPs* 17v, 177 [2 r.], 178v; Posłali zaraz i registr posłów [...] upominając się opatrzenia na strawę wedle obietnice wczorajszej *Diar* 38, 43; Bowyem zołtawic nye raczyłz w pyekle duffe moyey/ Lecz yą zbawifz wedle mocney obyetyncie fwoyey *LubPs* D3; Iac tę wyarę zupełną mam o tobye moy Pánye/ Ze według twej obyetyncie mnie fie wfllytko sltánye *LubPs* G3; Lecz ty według obietnic twych okaz fprawiedliwość *LubPs* N4, I *marg*, 14, M2v *marg*, X6v *marg*, aa6 *marg*, ccv *marg*; *BielKron* 29, 245v; *RejAp* AA8v, 19, 124v, 132; lada kiedy zlołniku zabije cie Pan duchem vft fwoich fwiętych/ wedle obietnic fwoich. *RejPos* 314v, 28v, 53, 55, 55v, 125 (32); niewialty okrczone fą/ Chryftufá máia: córkami Chryftufowymi fą/ y wedle Obietnice dziedziczace. *BiałKat* 190v, 190v; Iuz wedle obietnic Bożych wlytko fie to ná nim wypełnić musi co Pan poćiwemu á pobożnemu człowiekowi obiecac raczył *RejZwierc* 105v, 32v, 126v, 179, 190, 255, 260; *WujJud* A8v, 113; *WujJudConf* 3v, 19, 177; *BudNT Act* 13/23; *CzechRozm* 116v; *KamNap* C2; *KochPs* 186; Pan Iezus iuz powłtal zmartwych Podług onych obietnic fwych *MWilKHist* 12, F3; *CzechEp* 41, 125, 174; *NiemObr* 12, 97, 103; *ReszList* 184; A ieflicie wy Chriřtufowi: tedyście plemieniem Abráhámowym/ y dziedzicami wedle obietnice *WujNT Gal* 3/29, *Act* 13/23, *2.Petr* 3/13. *Cf* »wedle obietnice dac, pozdarzyć«, »sprawowac się wedle obietnic«.

~ *według obietnice czego* (1): PAweł Apořtoł Iefufá Chriřtufá przez wolą Bożą/ według obietnice żywota [*secundum promissionem vitae*] ktory iefł w Chriřtusie Iefusie [*pisze*] *WujNT 2.Tim* 1/1.

według obietnice komu (1): Bądz miłofierdzie twe/ aby mię cieřlyło: według obietnice twoiey fludze twemu [*secundum eloquium tuum servo tuo*]. *Leop Ps* 118/76.

Ze zdaniem przydawkowym referującym treść (5): *KrowObr* 22v; wedle oney obyetyncie iftey á pewney Bołthwá fwego/ iz iuz ładzón nie będyeřz/ iedno iz iuz przeřtapifz s fmierci do żywota wiecznego *RejPos* 262; *WujJud* 8, 120v; *SkarJedn* 400.

W połączeniu szeregowym (7): v. C. m. yest przyaczielem panv memv wedle obyetyncze przisyegy y zapyssow swoyech *LibLeg* 11/32b.

W charakterystycznych połączeniach: *wedle (a. według) obietnice błogosławić, dziedziczyć, odpłacić, okazać sprawiedliwość, (u)czynić, (się) wypełnić (2), zbawić, zmiłować się.*

Wyrażenia: »wedle (a. według) obietnice bożej, boskiej. Boga Ojca, Bostwa« [szyk 13:8] (10:8:2:1): *LubPs bb2 marg; BielKron 20, 60v; RejPos 109, 179v, 235, 262, 272v, 351v; RejZwierc 105v; CzechRozm 73v, 80; KarnNap A4; CzechEp 219, 221, 273, 307, 314, 315, 347; według teyże obietnice Boskiej/ gniazdo twoie od Pogánftwá wárowne zołtác może PowodPr 5.*

»wedle (a. według) obietnice (Pana) Chrystusowej« [szyk 3:1]: Bo nie ma wątpić żadne ferce w nim o co vfty proši/ według obietnic Páná Krytułowych/ ktory powiedział: Ocołkolwiek oycá prośić będyecie w imię moje/ da wam *BielKron 98; SkarJedn 163, 167; ReszList 179.*

»wedle obietnice nieobłędliwej« (1): A nie wątpię/ że w wieku wftyżki zawięzuiefz Szczęśliwości [...] Tákiego wieku tedy téy parze vcćiwéy/ Wedle śwýy obietnice życz nieobłędliwýy *KochEpit A4.*

»wedle nieodmiennej obietnice« (1): [do zapługawionego serca] iuż nigdy przydż nie może to święte Bołtwo Páná twoiego/ wedle onych pewnych á nieodmiennych świętych obietnic iego. *RejPos 349v.*

»wedle (a. według) nieomylnych obietnic« (7): wierny á niewinny Pánłki/ wedle nieomylnych obietnic iego/ by też przyłzedł y ná okrucieńftwo łádu iákiego/ á ná koniec y fmierci/ nigdy zapłátá iego nie zginie. *RejPos 266v, 222, 248v, 272v, 351, 352v, 357.*

»wedle (a. według) obietnice pańskiej, Pana« [szyk 34:2] (35:1): *RejPs 36v; Tenći ich náuczyl wftytkyego/ y przypomniał im wftytko/ co im pan Krytus ná śwýećye będąc powyádał/ wedle obyetnice łámego páná náłłego KromRozm II c4v, y, y2; KromRozm III Gv, Q3v; LubPs cc2 marg; BielKron 27v, 264v; RejAp 58v; RejPos 16, 21, 175v, 221v, 240, 253, 264; RejZwierc 131, 166v [2 r.], 184, 184v, 197v [2 r.], 262v; WujJud 7, 8, 15, 120v; o to fie łtárác/ iákobyś zá mocą Bożą y mego Káplánłkiego Vrzędu/ wedle obietnice Pánłkiey/ od grzechow twoich wftytkich był wolen. *KarnNap C4v, A4, C, C3v; SkarŻyw 600; WujNT 193, 288.**

»wedle obietnice (istej a) pewnej« (4): wiemy iż nam nie zginął/ iedno przełtąpił z żywotá do żywotá/ wedle obietnic pewnych Páná tego *RejPos 356, 262, 349v, 351.*

»według obietnice prawdziwej« (1): Ano ya moy Pánye gdym záwołał k thobye/ Vmocniwłly ná włlfem tę nádzyeyę w łobye/ Ześ ty yěft cząłtká ma w zyemi ludzi żywych/ Według twoich świętych obyetic prawdziwych. *LubPs ee4.*

»wedle (a. według) świętej obietnice« [szyk 19:7] (26): *KromRozm III A5; Pánye według świętey obyetic swoyey/ Rácż mye przyyąc pod obronę możney ręki twoyey LubPs bb4v, G2, Q2v, ee4; on wedle obietnic śwých świętych á nieomylnych cożkolwiek czyni nád wiernemi śwemi/ iż wftytko czyni ku lepłzemu ich RejPos 352v, 7v, 27v, 176v, 178v, 184v (20); RejZwierc 198.*

»wedle (a. według) obietnice uczynionej« (4): *CzechRozm 9; CzechEp 158; kiedy wftyfcy iednołtáynie Bogá wyznawać y łłuchác będziem/ tedy nietylko dułznego błogołławieńftwá/ wedle obietnic nam vczynionych dołtápiem KochWr 23; WujNT Rom 15 arg.*

Szeregi: »według (a. wedle) dekretów (a. ustawy), (a, i) (wedle) obietnice« [szyk 2:1] (3): *RejPos 336; owłzem fie záwždy o to łtárác [mamy] áby nas czás tymi wiernemi ták záłtał/ iákobychmy wedle obietnic Pánłkich záwždy żywi byli RejZwierc 166v; gdy fie kto grzechow śwých łpowiáda*

káplánowi/ tedy Bog wierny y íspráwiedliwy/ według wstáwy y obietnice swey/ odpufzcza grzechy iego. *WujNT* 818.

»według miłosierdzia a według obietnic« (1): przyiyimi nas nędzne sługi swoje zálie w lálkę á w miłosierdzye swoje/ według miłosierdzia Boskiego swego/ á według świętych á nieomylnych obietnic swoich. *RejPos* 248v.

»wedle nauk i obietnic« (1): [człowiek sędziwy powinien czasu śmierci] z radością czekać/ á k niemu nie zawždy wedle náuky obietnicz Pánfkich co napiękniefy gotowác y íspráwowác *RejZwierc* 166v.

»wedle obietnice i postanowienia« (1): A iż też obrzelka [...] byłá rzeczą cíielefną: tedy nie moglá być wieczną/ ále wstác musiałá. Iákosz iuz wedle Bożey obietnice y postánowienia wstálá *CzechRozm* 73v.

»wedle obietnic i upewnienia« (1): nie było żadnego áby nie mu miałá kiedy omieszkáć pomstá iego/ wedle obietnic Pánfkich y vpewnienia iego. *RejPos* 175v.

»wedle obietnicy i zapisow« (1): brata y przyacziela mylego sktorim [...] dobre sąsyedztwo chce Zachowacz wedle obyetyncze y sapyssow swoych *LibLeg* 11/32v. [*Ponadto w połączeniu szerego 1 r.*]

»wedle słuów i wedle obietnic« (1): gdy ták wczynifz wedle onych słuow Bogá Oycá tego swego niebiefkiego/ y wedle tych mocnych obietnic thego błogofiiáwionego Synaczká iego/ stánie nie więtfze wíspráwiedliwienie twoie *RejPos* 180.

»wedle słowa a (i), (wedle) obietnice« (3): *RejPos* 176v, 272v; ábyś mogł [...] poćiechy pewnie doftác/ wedle słuów y obietnice Pánfkiefy *KarnNap* C3v. ~

z obietnice« (51): s twey obietnice/ Iuz widzę mylli moje nie poydą ná nice. *RejWiz* 85; *BielKron* 66v; *RejAp* 26v; *RejPos* 269v; *BialKat* 186; *RejZwierc* 42v, 264; *NiemObr* 37; Pogáni z ízczyrego miłosierdzia chwałá Bogá/ á Zydowie z obietnic. *WujNT* Bbbbbbb. Cf »mieć z obietnice«.

~ z obietnice czyjef [= komu złożonej] od kogo (1): doczekálichmy iuz tego Emanuela świętego á tego wybáwicielá nászego/ ktory nie nam iuz s tey pániénki národzić raczył/ s tych pewnych od Páná obyetic twoich *RejPos* 271.

Ze zdaniem przydawkowym referującym treść (1): duzfá oná wdzięczna iuz będzie w ręku Pánfkich/ [...] czekałá onego wdzięcznego [...] miłofciwego záwołánia swego/ kthore iuz ma s pewnych obietnic Pánfkich iż będziey wiecznie sobie s Pánem swym krolowálá *RejZwierc* 5.

Wyrażenia: »z boskiej obietnice« [szyk 3:1] (4): Rzekł tedy Tyberyus Cefarz Káiułowi/ że cię ná swe mieyfce zostáwiam z obietnice boskiej/ pátrrze áby był pożyteczén nie sobie tylko/ ále więcey Rzeczypospolitey *BielKron* 141, 27, 56v, 333.

»z nieomylnych obietnic« [szyk 4:1] (5): thy przykłády w písmie świętym iáko źwierciádlá lą thobie przed oczy twoie postáwione: ábyś nie przypátrowál co nád złymi á co nád dobrymi zawždy z obietnic nieomylnych Pánfkich/ dzyac á okázowác nie wstáwiczniefy musí *RejPos* 264v, 250, 289v, 290v, 293v.

»z obietnice ojcowskiej« (1): Wierzę być iednego Bogá wśzechmogácego: [...] który wśzyftko rządzí y chowa [...] z swéy obietnice oycowfkiéy wyluchawa prósfy moie/ y pożywienie dáie *BialKat* 73v.

»z obietnice pańskiey, Pana« [szyk 26:1] (22:5): *MurzNT* 96; z wiarą prósimy odpufzczenia ich [grzechów]/ ktore nam dármo przypada z obietnice Pánfkiefy. *LubPs* H3v marg; *RejWiz* 194; *RejAp*

5; *RejPos* 140, 181v, 247, 250, 251v (13); A ftąd iuz z obietnic Páńfkich bogáctwo y poćiwość w domu iego. *RejZwierc* 133, 5, 40, 59v, 64, 122v (9); *LatHar* +8v.

»z pewnej obietnice« [szyk 6:1] (7): iedno iż fie tho wámá obiemá s pewnych obietnic Páńfkich nágrodzić musí. *RejPos* 265v, 247, 271, 325; *RejZwierc* 5, 127, 139.

»z prawdziwych obietnic« (1): wiemy iż Duch śwíety iego nie może wytrwáć/ s prawdziwych obietnic iego [*Chrystusa*]/ przy żadney złościwey dułzy. *RejPos* 167v.

»z śwíetych obietnic« [szyk 2:1] (3): A fnadź nie tylko z obietnic iego śwíetych/ ále z dawná przez Proroki/ z iedyności Bořtwá/ to nam było iefzczę obiecáno/ iż nam więcej miáło być obiáwiono/ niżli przodkom náłzym. *RejPos* 149, 165, 289v.

Szeregi: »z obietnice a dobrotliwości« (1): Kthorego [*wiecznego dobra*] z obietnice á dobrotliwości Páńfkiey z wielką rádością á s pociefzliwą nádzieią vřtáwicznie czekamy. *RejPos* 140.

»z obietnice a (i) (z) łaski« [szyk 2:1] (3): zuczynkow zakonu chcą być zbawięni/ a niezobietnice a łáski pańfkiei miłościwiy *MurzNT* 96; *RejPos* 132v; niebiełką koronę/ z obietnice y łáski Pána twe^{go} łobie wyługuiefz. *LatHar* +8v. ~

»za obietnicą« (9): bądź litofćiwy nádemną za obietnicámi fwemi. *RejPs* 179v; *RejPos* 313v; W kthoregom ia nádzieie zá obietnicámi/ Służył [!] tobie fwjm kofztem ciáłem krwią członkámi. *CzahTr* 12.

~ za obietnicą kogo, czego (2): Są niektorzy co ták rozumieią/ áby then Mężoboycá miáł być wolen od śmierći/ kthory innych zá obietnicą wolnoći wiele łotrow wyda *GroicPorz* mm2; posileni łáfką Bożą/ ktorey vżywáli zá obietnicą Mefyalfá y krolá przyřzłego [...] řprzećiwili fię złym řkłonnořćiom cieleřnym/ y świeckim. *SkarŻyw* 268.

Ze zdaniem przydawkowym referującym treść (1): [*Starostę Chocimskiego z żoną i z dziećm*] Vałzey C. M. pořlal sthá nadzyeyą swą y za obyethnyczą Kyerdeyowa yřz ym nyemyalo nycz bycz *LibLeg* 7/9v.

W przeciwstawieniu: »za powinowactwem uczynków ... za obietnicami« (1): Nie czyni thego Pan zá powinowáctwem vczynków [= *dzięki uczynkom*] iedno zá Obietnicami fwemi *BiałKat* 28v.

Wyrażenia: »za prawdziwemi obietnicami« (1): ty wielekroć zá prawdziwemi obietnicami twemi raczyłeř mię zwielkich przygod wyzwáłáć. *RejPs* 44.

»za obietnicami śwíetymi« (1): O śwíetyřz to gořć á śwíetelřz to przyřćie iego/ [...] co to łobie křzdy wierny bárzo łáčno zjednáć może zá wiárá á zá obietnicámi śwíetymi iego. *RejPos* 115. ~

W przen (16) : *KuczbKat* 70; iefteřćie zapieczętowáni Duchem obietnice śwíetyym [*signati estis Spiritu promissionis sancto*]/ który iefř zadátkiem dźiedzictwá nářzego *WujNT Eph* 1/13 [*przekład tego samego tekstu KuczbKat*].

W połączeniach szeregowych (6): dzerży kubek nápełniony plugářtwá řwego/ to iefř fáłřzow/ zwodow/ á obietnic rozliczných řwoich w ręku řwych/ podawáiąc káždemu áby fie nápił *RejAp* 142, 41, 141; zmiłował fie nád tobą/ zawiázał łáfką á miłolierdzyem á onemi obietnicámi fwemi/ ony nędzne rány twoie *RejPos* 210v, 159v, 160v.

Zwroty: »dáć się uwodzić obietnicami« (1): on żadnych inákrřznych owyeczek znáć niechce [...] iefřli fie nie dádzą vwodzić żadnym wymyřłom á obietnicam tego řwiátá *RejPos* 187v.

»obietnicami karmić; obietnice karmiły« (1;1): Rozgniewány [...] niechcąc lię więcey próznemi ich [lekarzy] obietnicámi karmić: wciekł lię do Pána zdrowiadawce/ y ftworzyćielá wżytkiego *SkarŻyw* 593; *JanNKar* D3.

»obietnic się napiastować« (1): Nic w tym nie wátpimy Naiáfnieyfzy á Miłóściwy Krolu/ że to co W. K. zacność przez poły y lifthy fwe wżytkiey Koronie rozefłác/ á wżemu Ricerftwu fwemu zwiáftować raczył/ że iuz to nie fłowy/ áni lifthownemi obietniczámi/ ktorychełmy fie długi czas nápiáftowáli/ wypełnić á wiścić będziefz raczył. *LeszczRzecz* A5v.

Wyrażenia: »omylna obietnicą« (1): nic ich nie wwiódło áni odniofło od niego/ áni żadne ftráchy/ áni żadne łudárftwá á omylne obietnice thego fwiáthá *RejPos* 263.

»pewna obietnicą« (1): kto tego od niego nie będzie wdzyczeń/ nigdy niewżrzy áni fkořztuie tych wdzięcznych god iego/ áni tych pałacow iego/ á tych pewnych obietnic iego. *RejPos* 160v.

»obietnice płone« (1): by mię były obietnice y nádzieie płoné próžno nie karmiły *JanNKar* D3.

»prożne obietnice« (1): *SkarŻyw* 593 cf »obietnicami karmić«.

»obietnice (tego) świata« (4): *RejAp* 41; Nie mieřkayże tedy nic/ iac rádźę/ á niechciey fie nie fádzić ná tych obietnicach omylne⁸⁰ fwiátá. *RejPos* 163v, 187v, 263.

»święta obietnicą« (1): kto fkořztuie tych wdzięcznych potraw iego/ á onych fwiętych náuk á obyetic iego/ nigdy nie będzie prágnął áni łáknął *RejPos* 159v.

Szeregi: »obietnice i nadzieje« (1): *JanNKar* D3 cf »obietnice płone«.

»ślub i obietnicą« (1): mnie ślub twóy prágnie/ y mnie potrzebuią Obietnice: które ćię nierychło fráfuia. *ZawJeft* 43.

Aluzja do początku ewangelii św. Jana (Ioann 1/1) (1): fámę obietnicę ktora była ná początku v Bogá (iż iey iefzcze nie wypełnił był) bierze przed się *CzechEp* 306.

a. *Dar ofiarny, obiata; votum Vulg, PolAnt [w tym: czyja: pron poss (4)] (5) :* ábychmy to dobrowolnie wypełnili cochmy w przygodch obiecowali/ á vkazáli fie zobietnicámi fwemi przed oblicznością iego zrořlicznemi ofiárámi przyiemnemi iemu. *RejPs* 95v; Iefzcze będzie wlyřfány ná tym mieyfcu [...] głoś rádości y głoś wefela [...] głoś mowiących: Wyznawayćie Pánu zařtěpow/ iż dobry Pan/ iż ná wieki miłofierdzie iego: Y przynoffących obietnice do domu Páńfkiego [*portantium vota in domum Domini*]. *Leop Ier* 33/11; *BudBib Deut* 12/11.

Zwrot: »uciekać się w obietnicach [do kogo]« (1): Beelzebub był bálwan w Akáronie/ do kthorego fie ludzie wciekáli w obietnicach fwoich *RejPos* 79.

Szereg: »ofiary i obietnice« (1): Toć fą nářze offiáry y obietnice/ ktore mamy Pánu Bogu wřtáwitztnie oddawác *KrowObr* 141v.

b. *Przepowiednia, zrzádzienie, wola (7) :*

Wyrażenie: »boska, bogow, Bostwa obietnicą« [*szyk 3:1*] (2:1:1): Potym dzyádá Akriziuřá [*zabiř*] ále nie fwá wolá/ bogow obietnicá byłá. *BielKron* 21; trudno ludzyom vchronić fie bořkiey obietnice *BielKron* 123; *Prot* A4v; *RejAp* 109.

Szereg: »obietnica a postanowienie« (1): Toć iefť pewna/ ácz nie iáwnie ále w onych obietnicach á w onym pořtánowieniu tego dziwnego Bořtwá [*Baranek*] iuz był ná to zábicie zgotowány *RejAp* 109.

Wyrażenia przyimkowe: »wedle, według obietnice« (1:1): [Aleksander] Znając śmierć swoję/ kazał nie wynieść na wylokie mieysce/ [...] poznał czas y krotkość wieku przyść według wiefczckow obietnic. *BielKron* 126v; *RejPos* 357.

»z obietnice« (1):

~ Wyrażenie: »z boskiej obietnice« (1): ieden mąż známienity Káius Mucyus Scewolá/ [...] rzekł: álbo zginąć z bołkiej obietnice/ álbo zoftać. *BielKron* 106. ~

2. To, co obiecane, przedmiot podjętego zobowiązania; spełnienie obietnicy: *promissio Vulg, PolAnt; votum Vulg, Cn; repromissio Vulg; promissum, receptum, sponsum Cn* [czyja (45) w tym: *pron poss* (25), *G sb i pron* (6), *ai poss* (14)] (82) : *GroicPorz* cc4v; prowadzą dużyczkę iego do onych wdzięcznych obietnic á do onych wdzięcznych przybytkow Abráamowych. *RejPos* 164v, 6, 159, 159v, 185v, 223; *RejZwierc* 131; *CzechRozm* 40v; *PudłFr* 31; Gdzież iest obietnicá ábo przyłcie iego? *WujNT* 2.*Petr* 3/4.

obietnica od kogo (3): Day takie ferce y takie vznánie/ [...] iżbychmy práwie okiem w oko oglądali to święte Bołtwo twoie y to krolestwo twoie/ á iżebychmy ośięgli ty wśzytki obietnice od ciebie. *RejPos* 319v, 147; *SiebRozmyśl* K3.

obietnica o czym (1): Możesz lię bępiecznie obietnice Páná twego o chwale wieczney vpominác *LatHar* 202.

Ze zdaniem przydawkowym referującym treść (3): czekay z rádołciá obietnice iego/ iż on obiecuie do ciebie przydź/ á miefczkánie dwoie s tobá vczynić. *RejPos* 145, 117v, 128.

W połączeniu szeregowym (1): O nędzny nieboże [...] byś też v nawiętżzego krolá fiedzyał zá ftołem/ [...] nigdyby cie takie dári áni ták hojne vpomink(i y) obietnice nie potkáły od niego *RejPos* 185.

W porównaniu (1): vpominał lię Konwierz obietnice/ iáko długu pewnego/ áby kápicę co rychley wziął/ á Mnichem zoftał *SkarŻyw* 570.

W charakterystycznych połączeniach: obietnica dziwna, hojna (3), *miłościwa* (2), *obfita, przyszła* (2), *sroga, wdzięczna* (4).

Fraza: »obietnica [kogo] nie minie« (1): Vmrzecz mułyż pogodzinie Obietnicza czie nieminie. *RejKup* Cv.

Zwroty: »czekać (a. oczekawać) obietnic« = *expectare promissionem Vulg, PolAnt* [szyk zmienny] (17): *BibRadz Act* 1/4; *BielKron* 380; *Prot* D3v; *RejPos* 66v, 104, 117v, 128 [2 r.], 128v, 136v, 145; wolemy czekać w ftráchu thych frogich obietnic Pánłkich/ niżli fie w rokłofzy náwroćić do niego *RejZwierc* 251; *CzechRozm* 45v; *CzechEp* 24; *KochFr* 74; *WujNT Act* 1/4; á z raościá czekáli Obietnicé od Páná/ którą obiecował Przedtym y potym/ gdy do niebá wftępował *SiebRozmyśl* K3.

»czynić obietnice« (1): Czyńmy obietnice náłfe ktorefmy obiecáli [*Faciamus vota nostra, quae uovimus*]/ żebyfmy offiárowáli krolowey Niebiełkiej/ y wylewáli iey offiáry nápojne. *Leop Ier* 44/25.

»dać obietnicę« (1): zápewné go Pan Bóg wnet wfpomoże/ y obietnice swoie wiernie da: álbo przywróci chorého ku piérwżemu zdrowiu: álbo zefłćie z tego świátá da lżejłzé/ y dobréy nádzieie pełné *BiałKat* 383v.

»dostać obietnice« = *mieć spełnioną obietnicę* (1): [O Abrahamie] A tak długo cierpliwie czekawłszy/ dostał obietnice [adeptus est repromissionem]. *WujNT Hebr* 6/15.

»dostać obietnic« (2): *RejPos* 209; rácz włac w fercá nálze vprzemyá miłość máieftatu twego/ ábyfmy [...] dostąpili onych obietnic twoich/ ktore wízelkie požądania nálze zacnością przechodzą. *LatHar* 89.

»obiec(ow)ać (a. przysiąc) obietnicę; obiecana obietnica« = *votum vovere, promissionem confiteri Vulg* [szyk zmienny] (15;1): *SeklKat* L; A ták iest obietnicá/ kthorá on nam obiecał/ żywoth wieczny [Et haec est repromissio, quam ipse pollicitus est nobis, vitam aeternam]. *Leop* 1.*Ioann* 2/25, *Ier* 44/25; *RejAp* 33; Iż gdy iuz wnidzyecye do tych swoich wam z dawná o demnie obiecáných obietnic/ thedy profzę was moie miłe dzyeci ábyfście mocno ftali przy mnie *RejPos* 188, 29, 125, 146, 173v, 203 (9); A gdy fię przybliżył czás obietnice którą był przysiągł Bog Abráánowi [tempus promissionis, quam confessus erat Deus Abrahae]; rozrodził fię lud y rozmnożył w Egipcie *WujNT Act* 7/17, 1.*Ioann* 2/25; *SiebRozmyśl* K3.

»odnieść obietnice« [szyk zmienny] (2): rácz dáć ábychmy odniefli ty święte obietnice/ ktoreś nam obiecać raczył *RejPos* 203; *RejZwierc* 130v.

»osięgnąć obietnicę« [szyk 1:1] (2): iefli będyemy wdzyęczni tego ták wdzyęcznego dárú od Páná nálze⁸⁰ [...] iuz ty wízytki ták wdzyęczne obietnice/ fnádnie ofięgnąć możemy. *RejPos* 148, 319v.

»ostradać obietnic, stracić obietnice« (2:2): Sroga rzecz oftradać obietnic pánfkich. *RejWiz* 180 marg, Dd3; *RejPos* 180v; BOby iuz mufiał ftrácić Pánfkie obietnice/ Których nam nie wywráca nigdy Pan ná nice *RejZwierc* 270.

»otrzymać obietnicę« (1): cierpliwóść wam iest potrzebna: ábyście czyniac wolá Bożá/ otrzymali obietnicę [ut ... reportetis promissionem]. *WujNT Hebr* 10/36.

»upominać się, dopierać się obietnicę« = *promissum flagitare a. repetere Mącz* [szyk zmienny] (12:1): ieden vpominał fie obietnice/ rzekąc: obiecales *BielKron* 68v, 107v; *Mącz* 129b, 227a; *RejPos* 251v, 252; *SkarJedn* 136, 137; fzedł do Cefarzá Ottona/ y vpominał fię obietnice/ mowiac: obiecales mnichem zoftác/ czás iuz fłowo Bogu fpełnić. *SkarŻyw* 574, 188, 570, 574; *LatHar* 202.

»użyć obietnic« (1): á iuz fie też bierzefz y gotuiefz do portu fwoiego/ ábyś ogládał Páná fwego/ á vzył obietnic swoich od niego. *RejZwierc* 136.

»obietnice zaślubić« (1): iuz przychodził czás onym świętym obietnicam iego/ ktore obiecał á záflubił Abráánowi/ Izáákowi/ y innym Prorokom świętym *RejPos* 146.

Wyrażenia:»nadzieja obietnic« (1): Trzeci wnadzieię obietnic pánfkých źle czyniac/ obietnic odpádaia. *MurzNT* 11, 11.

»nieomylna obietnica« (3): dułze nálze závždy w rádości będą czekác tey nieomylney obietnice Pánfkiey którą tu ftyfzemy/ iż bárzo máły czás á ogládacie mie *RejPos* 128v, 277v; *RejZwierc* 134v.

»obietnica ojcowska, ojcowa, Ojca« = *promissio a. promissum patris PolAnt, Vulg* (3:1:1): *BibRadz Act* 1/4; rácz zefláć w fercá nálze/ obietnicę Oycowfká/ Duchá prawdy. *LatHar* 363, 36; A ia pošyłam obietnicę Oycá mego ná was *WujNT Luc* 24/49, *Act* 1 /4.

»obietnica pańska, Pana, od Pana« [szyk 14:1] (9:5:1): *MurzNT* 11; *RejWiz* 180 marg, Dd3; profcáczkowie/ ktorzy z rádością czekáli obietnic Pánfkich/ [...] wielkimi tľuczámi zbiegáli fie do

niego [do Jezusa]/A nálládowali go. *RejPos* 66v, 128, 128v, 147, 160, 173v, 252, 265; *RejZwierc* 257, 270; *GrabowSet Rv*; *LatHar* 202.

»obietnica pewna« [szyk 1:1] (2): A ktemu co nád nagorŕze/ iż ŕtráćić muŕŕz obronę y opiekę tego/ y ony pewne obietnice iego *RejPos* 180v; *RejZwierc* 130v.

»ŕwięta obietnica« (6): ŕtańmy mocno przy tym Pánu ŕwoim/ á przy tych nieomylnych á nieodmiennych ŕłowiech iego/ gdyż żadne inŕze nie mogą nam vkazać drogi do náŕzego zbáwienia áni do ŕwiętych obietnic ie^{ŕo}. *RejPos* 189v, 117v, 146, 159, 203, 209, 277v.

Szeregi: »dary a obietnice« (1): pátrzay iákie dary á obietnice [...] obiecuie káżdemu wiernemu páŕterzowi tákiemu/ y thu ná ŕwiecie y w kroleŕtwie ŕwoim. *RejPos* 125.

»obietnice a upominki« (1): Gdyż ŕŕyŕyŕz cóc tu zá obietnice á co zá vpominki zá tę ŕŕżbę twoię obiecować raczy. *RejPos* 219v.

»obietnica a zaŕlubienie« (1): vwierzyli ŕłowom Pána ŕwego/ á czekáli iuż w myŕlach ŕwoich/ oney ŕwiętey obietnice á záŕlubienia iego/ iż im obiecał dáć zbáwicielá ze krwi y z narodu ich. *RejPos* 117v.

Synonimy: **1.** przyrzeczenie, przysięga, ŕlub; **a.** obiata, ofiara; **b.** postanowienie, wola, wyrok.